„Gyvybę teikiantys sakramentai“

TURINYS

1. Įžanga 3
2. Pristatymas 4
3. Pirmasis susitikimas „Gyvasis mūsų gyvenime: velykinis slėpinys ir sakramentai“ 6
4. Antrasis susitikimas „Įžengti į dieviškosios Meilės paslaptį: nuo Jėzaus iki Bažnyčios sakramentų“ 10
5. Trečiasis susitikimas „Per kraštus besiliejanti Meilė: sakramentai ir sakramentalijos“ 15
6. Ketvirtasis susitikimas „Visiškai nušviesti Dievo meilės: Krikštas ir Sutvirtinimas“ 20
7. Penktasis susitikimas „Komunijos sakramentas: Eucharistija“ 25
8. Šeštasis susitikimas „Dievo gailestingumo sakramentai: Sutaikinimas ir Ligonių patepimas“ 30
9. Septintas susitikimas „Dievas, kuris pakviečia ir pasitiki: Šventimai ir Santuoka“ 36
10. Aštuntas susitikimas „Kai viskas baigta, viskas tik prasideda: gyventi remiantis sakramentais“ 41

1. ĮŽANGA

Šiai knygelei apie sakramentus tekstus parašyti sutiko teologė Marie-France Bergerault.

Ji turi teologijos bakalauro ir filosofijos magistro laipsnius, dėsto Paryžiaus Katalikiškajame institute ir dalinasi savo šviesia sakramentų vizija, įkvėpdama mums norą, jos žodžiais tariant, „jiems atsiverti“. Nebėra reikalo papildomai apkrauti ar komentuoti to, ką ji aiškiai, glaustai, taipogi tiksliai ir vaizdingai parašė. Esame jai labai dėkingi už šią gražią temą.

Kiekvienam susitikimui Temos komanda paruošė maldos tekstą, kelias nuorodas Pareigai prisėsti ir nemažai pasiūlymų pasidalinimui komandoje. Žinoma, kad visų jų aptarti nepavyks, bet turėsite galimybę pasirinkti tinkamiausius komandai. Ir, kaip visada, ruošiantys susitikimą gali pasiūlyti savus klausimus, jei siūlomi knygelėje jiems netinka.

2. PRISTATYMAS

Jie mus nušviečia ir mes imame švytėti: gyvybę teikiantys sakramentai

Šiais puslapiais norima sustiprinti gyvą santykį su Dievu per sakramentinį gyvenimą ar galbūt jį sužadinti. Tai ne teologijos traktatas, tiesiog kelios gairės, kad geriau pažintume Tėvo veidą, apreikštą Sūnaus, kurį Dvasios dvelksmas per sakramentus ragina sutikti gyvenime.

Įsivaizduokime porą, kuri tvirtina, kad myli vienas kitą, bet yra tokie užsiėmę, kad tik kartas nuo karto paskubomis pakšteli vienas kitam į lūpas... Nebeliko akimirkų vienumoje, kasdienio pasidalinimo; juos matydami pasakytume – dėmesio, pavojus! Kartais mūsų santykis su Dievu truputį primena šią porą – trumpa malda, Mišios, kai tenka dalyvauti vestuvėse ar laidotuvėse...

Be maldos ir patarnavimo kitiems, Bažnyčia[1] siūlo ypatingas akimirkas, kurios vadinamos *sakramentais:* tai asmeniškai susitikimai, kuriuose yra ir veikia Prisikėlusysis. Jie atskleidžia Sandorą tarp Dievo ir žmonių bei ją įgyvendina per konkrečius žodžius ir veiksmus, suteikiančius apsčiai malonės. Šis santykis nėra vien tik mintyse ar prote, bet jis įsikūnija, persikelia ten, kur kalbama apie maistą, atleidimą, meilę...

Jėzus Kristus, Dievo Sūnus, tapęs žmogumi kaip mes, atėjo paskelbti, kad žmogaus gyvenimas Dievui yra svarbus, kad Jam rūpi viskas, kas susiję su mūsų žmogiškumu; mūsų džiaugsmai ir vargai, mūsų viltys ir rūpesčiai tampa ir Jo. Jis parodė, kad Jo Meilė yra aistringa, nuvedusi Jį iki Kančios ir mirties.

Ši meilė mums visada yra ir gyva. Ji įsikūnija per Bažnyčioje patiriamus veiksmus ir žodžius. Tai taip stipru, taip nesuvokiama, kad visa tai vadiname *slėpiniu:* „*Tai mūsų tikėjimo slėpinys*." Tai tarsi nušviečianti ir šildanti, gaivinanti šviesa. Ir kuo labiau tai sakramentinei šviesai atsiveriame, kuo daugiau patiriame tikrų *dieviškos saulės smūgių,* tuo labiau ir patys švytime... *Sakramentai, Dievo dėka, mus nušviečia ir mes imame švytėti*!

Tad kam vengti tokių pasimatymų su Viešpačiu, kurie atgaivina, įkūnija mūsų Dievo meilę? Kaip visiškai pasikeičia įsimylėjusios poros gyvenimas, taip ir sakramentai – jie nėra privalomi, jie būtini!

Sakramentai yra Dievo dovanos, jie mus vėl perkelia į kasdienybę, kur esame kviečiami dirbti Jo Karalystėje, taip pat klausytis Dievo žodžio, kuris maitina ir atgaivina mūsų tikėjimą per Dvasios kūrėjos malonę. Tokia kasdienybė yra perkeista ir nušviesta Prisikėlusiojo buvimo. Sakramentai perduoda dieviškąjį gyvenimą, įgyvendina mūsų kaip Tėvo vaikų, brolių Jėzuje Kristuje, vedamų Dvasios dvelksmo, pašaukimą.

Pirmiausiai leisimės nušviečiami *Dievo Meilės slėpinio:*

1. *Gyvasis mūsų gyvenime*: velykinis slėpinys ir sakramentai.
2. *Įžengti į dieviškosios Meilės paslaptį*: nuo Jėzaus iki Bažnyčios sakramentų.
3. *Per kraštus besiliejanti Meilė*: sakramentai ir sakramentalijos.

Tada atskirai aptarsime sakramentus:

4. *Visiškai nušviesti Dievo meilės:* Krikštas ir Sutvirtinimas.
5. *Komunijos sakramentas:* Eucharistija.
6. *Dievo gailestingumo sakramentai*: Sutaikinimas ir Ligonių patepimas

[1] Kalbėdami apie sakramentus, ryžtingai laikomės katalikiškos perspektyvos.

7. *Dievas, kuris pakviečia ir pasitiki:* Šventimai ir Santuoka.

Galiausiai plačiau pakalbėsime apie ryšį tarp sakramentų ir viso mūsų krikščioniško gyvenimo:

8. *Kai viskas baigta, viskas tik prasideda:* gyventi remiantis sakramentais...

3. PIRMASIS SUSITIKIMAS „GYVASIS MŪSŲ GYVENIME: VELYKINIS SLĖPINYS IR SAKRAMENTAI“

Per Krikštą, sutvirtinimą ir Eucharistiją mūsų krikščionių gyvenimas yra panardinamas į velykinį Kristaus slėpinį. Jis tarsi pakreipiamas Dievo link. Ir kiekvienas sakramentas padeda mums vis iš naujo šį judesį atlikti.

3.1. Krikščionių tikėjimo šerdis – Kristaus mirties ir prisikėlimo skelbimas

Po Jėzaus mirties einantys į Emausą (žr. Lk 24, 13–35) du mokiniai suglumę. Jie gerai girdėjo, kad Jis kai kuriems pasirodė, bet kaip tuo įsitikinti, kaip Jį atpažinti? Toks klausimas dažnai kyla ir mums. „*Jie pažino Jėzų, kai jis laužė duoną*.“ Šis Kristaus veiksmas, perimtas Bažnyčios, padeda atpažinti Jo buvimą.

Sekminių dieną, žmonių prisikimšusioje Jeruzalės aikštėje, staiga užlietas drąsos, Petras tvirtai skelbia: *„Jėzų Nazarietį... kaip patys žinote... jūs nedorėlių rankomis nužudėte... Dievas jį prikėlė... mes esame to liudininkai.“* (Apd 14–25)

Ir Paulius sakys, kad šis tvirtinimas yra krikščioniškos žinios raktas: jei Jėzus neprisikėlė, mūsų skelbimas tuščias, taip pat tuščias mūsų tikėjimas. Viskas griūna... (žr. 1 Kor 15, 13–14)

Mūsų tikėjimo šerdis:

- Jėzus Kristus, Dievo Sūnus, tapęs žmogumi, mirė ir prisikėlė.
- Jei Jis yra Gyvasis, Jis yra su mumis ir, vadinasi, veikia.

Jį galime atpažinti per Bažnyčios perimtus veiksmus, kurie vadinami sakramentais.

Štai Geroji Naujiena: deganti iki kančios Dievo meilė žmonėms visada veikia pačiame pasaulyje: kiekvienas sakramentas yra ypatinga artumo akimirka, perkeičianti gyvenimo būdą.

3.2. Kelias sekant paskui Kristų

- Velykinis kelias sekant paskui Kristų

Norėdamos atsiliepti į Kristaus raginimus: „Tad eikite ir padarykite mano mokiniais visų tautų žmones...“ (Mt 28, 19), pirmosios krikščionių bendruomenės kelia tokius klausimus: kaip tapti krikščionimi ir toliau pagal tai gyventi? Tad jos atsigręžia į velykinį Kristaus kelią. Kelią, kurį kartą ir visiems laikams nutiesia Įkrikščioninimo sakramentai: Krikštas panardina į Kristaus mirtį ir prisikėlimą; Sutvirtinimas pažymi Dvasios antspaudu, tai Dievo dovana; Eucharistija sukviečia krikščionis dėkoti Tėvui už Jo Sūnų Dvasioje: taip susidaro krikščionių bendruomenė – Bažnyčia.

- Įmagnetinti Kristaus, kad pažintume Dievą

Sakramentai mistiniu, bet tikru būdu mus susieja veikimu su paties Jėzaus, kuris miršta nuodėmei ir prisikelia naujam gyvenimui. Jie mus traukia, mus įmagnetina, kad su Dievu taptume viena, nes Jis drauge su savo Sūnumi taip pat sudaro viena su mumis. Vatikano II Susirinkimo konstitucijoje apie liturgiją sakoma, kad per Krikštą žmonės yra įskiepyti į Kristaus velykinį slėpinį, mirę su Juo, palaidoti su Juo, prisikėlę su Juo.

- Krikštas – panardinimas dėl gyvenimo

Šis kelias taip pat siūlomas būsimam krikščioniui – Krikštas, graikiškai *baptizein,* panardinti, iš tiesų yra panardinimas į mirtį. Išnirus iš krikštyklos, plaučiai išsiplečia, kad prisipildytų Šventosios Dvasios alsavimo, naujo gyvenimo alsavimo. Senovinių krikštyklų[2] forma išreiškia tai simboliškai ir fiziškai. Panardinimas triskart, nuo pat pradžių palydimas žodžių: „Aš tave krikštiju vardan Dievo – Tėvo ir Sūnaus, ir Šventosios Dvasios“. Naujai pakrikštytasis yra aprengiamas baltu Prisikėlusiojo drabužiu. Iškart po to sekė patepimas krizma ir rankų uždėjimas (šie gestai vėliau buvo atskirti nuo Krikšto ir pavadinti Sutvirtinimu), Kristaus Kūno komunija, per šių trijų žingsnių seką būdavo visiškai tampama Kristaus Kūno nariu.

- Būti inicijuotiems

Iniciacijos tvarka: kalbėti apie Įkrikščioninimo sakramentus reiškia kalbėti apie atgimimo apeigas, perėjimo apeigas nuo senos prie naujos tapatybės. Krikščioniška iniciacija perima įprastinių iniciacijos etapų dinamiką: mirtis vienam gyvenimo etapui, atsitraukimo laikas, tada atgimimas, prisikėlimas. Įkrikščioninimo sakramentai padeda įžengti į Kristaus slėpinį, realiai dalyvauti naujame Jo gyvenime.

- Nuo „aš“ prie „mes“

Krikščioniška iniciacija padeda pereiti nuo asmeninio „aš“ prie Bažnyčios „mes“. Tapti tikinčiu ir ištarti Jėzus yra Kristus neįmanoma kitaip, tik veikiant Šventajai Dvasiai. Kartu, padėdami vieni kitiems, galime kiekvienas asmeniškai ištarti tikiu. Būti pakrikštytam reiškia būti panardintam į tikėjimą Bažnyčios, kuri, tarsi motina, padeda kiekvienam nariui gimti kaip tikinčiam asmeniui.

- Krikštas, Sutvirtinimas, Eucharistija – visuma

Krikštas, Sutvirtinimas ir Eucharistija sudaro visumą, kur kiekvieno elemento svarba išsiskleidžia tik santykyje su kitais dviem. Sutvirtinimas užbaigia Krikštą. Be Sutvirtinimo Krikštas yra „neišbaigtas“, bet tai nereiškia, kad jis „nepilnas“; Sutvirtinimas suteikia jam pilnatvę. Pirmoji Eucharistija iniciaciją užbaigia; tai reiškia, kad esame kartą ir visiems laikams įvesti į tikėjimą.

Bet Eucharistija, kasdienos sakramentas, primena, kad tapti krikščionimis turime kiekvieną dieną. Ji vis kartojama – vienija mus su Kristumi, su Jo gyvenimo dovana, Jo gyvenimo viršūne. Eucharistija yra bažnytinio gyvenimo sakramentas par excellence, sakramentas, padedantis mums gyventi iš gyvojo Kristaus.

Visi kiti sakramentai išsidėsto apie šį pamatinį sakramentą.

- Tapti krikščionimi kasdienybėje

[2] Jos tarsi baseinėlis, į kuriuos katechumenas įbrisdavo iš vienos pusės, būdavo tris kartus panardinamas, tada išlipdavo pro kitą pusę.

Vis dėlto gyvendami matome, kad viskas nėra taip paprasta. Jau būdami krikščionys, turime kasdien jais tapti savo gyvenime. Bėgant laikui ir kiti sakramentai išnyra mūsų žmogiškoje tikrovėje, kuriai būdinga maisto poreikis, atleidimo prašymas, palydėjimas sergant, atsakomybės prisiėmimas ir meilės kūrimas: tai ypatingi susitikimai, kur Dievo malonė, teikiama apsčiai, perkeičia mūsų kasdienybę.

- *Sutaikinimas ir ligonių patepimas* šaukiasi gailestingumo, taiko tiesiai į Dievo, kuris būna su mumis kenčiančiais, širdį. Čia nekalbama apie pridėjimą to, ko trūko, bet apie pataisymą to, ką nuodėmė ar liga sunaikino. Tai gydymo ir vilties sakramentai, jų šaknys – įkrikščioninimo sakramentuose.
- *Šventimai ir santuoka* sukonkretina tą gyvenimo kelią, kuriuo eidami gyvename pagal savo Krikštą ir kuriame Dievas šaukia mus į šventumą. Nėra taip, kad prie Krikšto malonės prisideda kita, tai ypatingas atsiliepimas į Dievo kvietimą:

Šventimai yra atsakas į Dievo kvietimą Bažnyčios misijai ir tarnystei. Diakonai, kunigai, vyskupai yra įšventinami, kad skelbtų Evangeliją ir vestų Dievo tautą pašventinimo keliu.

Santuoka, vyro ir moters sandora – krikšto gyvenimas poroje, nurodo gyvenimo kelią būnant santykyje kaip sutuoktiniams ir prisiimant tėvų atsakomybę. Ji įgyvendina Sandorą tarp Dievo ir žmonių. Sutuoktiniai krikščionys, laisvai ir abu tardami *taip,* per ištikimybę, nepanaikinamumą ir vaisingumą yra kartu pašaukti būti Dievo meilės atspindžiu, Dievo žmonijai tariamo *taip* atspindžiu. Žmonių meilė įsilieja į dieviškosios Meilės šerdį.

Kiekvienas sakramentas yra *gyvas susitikimas su Gyvuoju,* ir jo šaltinis – Jėzaus susitikimas su Jo amžininkais, besiremiantis Jo pažadu: *„Štai aš esu su jumis iki laikų pabaigos*“: tai visada asmeniškas susitikimas, bet niekada ten nesame vieni, nes tai svarbu visai Bažnyčiai, kuri išeina perkeista; kai dvelkia Dvasia, kvėpuoja visi nariai... Šis susitikimas pakelia, sušildo, suteikia gyvenimui kitokį skonį ir nušviečia kitokia šviesa.

Laiškas efeziečiams 5, 14: „*O kas tampa regima, yra šviesa. Todėl sakoma: „Pabusk, kuris miegi, kelkis iš numirusių, ir apšvies tave Kristus*.“

3.3. Pasigilinimui

Paulius VI: „Kristaus malone žmonėms suteikiamas dalyvavimas dieviškojoje prigimtyje tam tikra prasme primena jų prigimtinio gyvenimo pradžią, augimą ir stiprėjimą. Krikštu atgimę tikintieji būna sustiprinami Sutvirtinimo sakramentu, o Eucharistijoje maitinami amžinojo gyvenimo duona. Taip šiais įkrikščioninimo sakramentais jie gauna vis daugiau dieviškojo gyvenimo turtų ir vis labiau priartėja prie tobulos meilės.“ (iš: *Katalikų Bažnyčios katekizmas,* nr. 1212)

Popiežius Pranciškus: „Krikštas yra sakramentas, kuriuo remiasi pats mūsų tikėjimas ir kuris mus kaip gyvus narius įskiepija į Kristų ir Jo Bažnyčią. Drauge su Eucharistija ir Sutvirtinimu jis sudaro tai, ką vadiname įkrikščioninimo sakramentais; tai vienintelis didingas sakramentinis įvykis, kuris mus suderina su Viešpačiu ir padaro iš mūsų gyvą Jo buvimo ir meilės ženklą.“

(Roma, Katechezė, 2014 m. sausis–balandis)

B. Sesboüe: „*Krikštas* yra neofito įžengimas į Kristaus mirties ir prisikėlimo slėpinį; vandens šventimas simboliškai primena Jėzaus krikštą. *Sutvirtinimas* primena, kad Dvasia buvo suteikta pirmiausia Jėzui, tada Sekminių bendruomenei ir pagonims. *Eucharistija* yra tobulas Kristaus mirties ir prisikėlimo atminimas pagal aiškią Jo paliktą tvarką. *Atgaila* arba sutaikinimas yra antras krikštas, naujas įžengimas į Kristaus slėpinį. *Ligonių patepimas* primena Jėzaus ir mokinių išgydytus ligonius, ir toks išgydymas turi dvigubą – laikino ir eschatologinio išgelbėjimo – vertę. *Šventimai* primena, kaip Jėzus įvedė savo mokinius. *Santuoka* suvienija sutuoktinius prisimenant Kristaus ir Bažnyčios sąjungą. Kristaus įvykio prisiminimas yra visada atliekamas naujai pagal Bažnyčios ir tikinčiojo padėtį. Liturginiai metai padeda mums iš naujo patirti didžiuosius Kristaus gyvenimo įvykius. Kiekvienas sakramentas yra Kristaus dovanos sudabartinimas mūsų gyvenime ypatingu būdu. Jie nurodo tikinčiojo gyvenimo kryptį ilgame kelyje su Dievu.

(*Invitation à Croire, des sacrements crédibiles et désirables*, Cerf 2009, p. 22)

3.4. Malda

„Argi nežinote, jog mes visi, pakrikštytieji Kristuje Jėzuje, esame pakrikštyti jo mirtyje? Taigi krikštu mes esame kartu su juo palaidoti mirtyje, kad kaip Jėzus buvo prikeltas iš numirusių Tėvo šlovinga galia, taip ir mes pradėtume gyventi atnaujintą gyvenimą.

Jei esame suaugę su jo mirties paveikslu, būsime suaugę ir su prisikėlimo. Mes žinome, jog mūsų senasis „aš“ yra nukryžiuotas kartu su juo, kad būtų sunaikintas nuodėmės kūnas ir kad daugiau nebevergautume nuodėmei. Juk kas miręs, tas išvaduotas iš nuodėmės.

Jeigu esame mirę su Kristumi, tikime ir gyvensią su juo. Mes žinome, kad, prisikėlęs iš numirusių, Kristus daugiau nebemiršta; mirtis jam nebeturi galios. Kad jis numirė, tai numirė nuodėmei kartą visiems laikams, o kad gyvena – gyvena Dievui. Taip ir jūs laikykite save mirusiais nuodėmei, o gyvais Dievui Kristuje Jėzuje. (...)

Ir neduokite nuodėmei savo kūno narių kaip nedorybės ginklų, bet paveskite Dievui save kaip iš mirusiųjų atgijusius ir savo narius – kaip teisumo ginklus. Jumyse neturi viešpatauti nuodėmė: jūs ne įstatymo, bet malonės galioje.“

Rom 6, 3–11; 13–14

3.5. Klausimai pareigai prisėsti

1. Tarpusavio pagalba, kurią kiekvienas teikiame, kad savo gyvenime taptume krikščionimis.
2. Mūsų bendra atsakomybė dėl kito dvasinio gyvenimo.

3.6. Gairės komandos pasidalijimui

1. „*Aš esu su jumis iki laikų pabaigos*.“ Ką tai reiškia mums?
2. „*Sakramentai grąžina į kasdienybę... į perkeistą ir nušviestą kasdienybę*“: kaip tai atsispindi mūsų gyvenime? Ar pamąstome, ką daryti su mums suteiktu sakramentu? Ar nesame tik sakramentų „vartotojai“?
3. Sakramentai mūsų santykyje su Dievu, sakramentai ir susitikimas su Dievu.
4. Kaip komanda gali mus paskatinti priimti sakramentus?
5. Kas mums šiame skyrelyje buvo svarbiausia?

4. ANTRASIS SUSITIKIMAS
„ĮŽENGTI Į DIEVIŠKOSIOS MEILĖS PASLAPTĮ: NUO JĖZAUS IKI BAŽNYČIOS SAKRAMENTŲ“

Velykų šviesoje sužėri Įsikūnijimas: Jėzuje Kristuje iki galo įvyksta visada gyvuojanti Sandora, pažadėta Dievo. Sakramentai, gaunami Bažnyčioje, ją įgyvendina.

Kalėdų naktį skaitome tekstą iš Luko evangelijos apie Jėzaus gimimą ir pranešimą piemenims. Gruodžio 25 d. Bažnyčia siūlo Jono evangelijos prologą: „*Žodis tapo kūnu ir gyveno tarp mūsų.*“ (Jn 1, 14) Kodėl tokie skirtingi tekstai?

Tiesą pasakius, abu tekstai perteikia tą pačią Gerąją Naujieną:

- Lukas skelbia apie gimimą kūdikio: *Marijos Sūnaus,* Dovydo palikuonio, pašaukto gyventi žmogaus gyvenimo. Vis dėlto Jam suteikti titulai nurodo ir Jo dievišką prigimtį – *Kristus,* tai yra *Mesijas,* ir *Viešpats,* kaip vadinamas tiktai Dievas. Šis gimimas skirtas visiems žmonėms, pradedant nuo nuolankiausių: „*jums* gimė Išganytojas“ (Lk 2, 11).
- Jonas labiau teologiniu būdu skelbia, kad Jėzuje Kristuje Dievo Žodis tapo regimas, priėmė kūną: „*Žodis tapo kūnu*.“

Jėzus yra Sakramentas iš didžiosios raidės

Būdamas Kristus ir Viešpats, Jėzus yra Sakramentas ir Susitikimas iš didžiųjų raidžių, visiškai įgyvendinta Dievo ir žmonių Sandora. Jo atėjimas yra įsikūnijimas, epifanija, Dievo veido žmonėms *atskleidimas,* ir Jo meilės *įgyvendinimas:* Jėzaus gyvenimas, mirtis ir prisikėlimas tiesia išganymo kelią, kad taptume *vaikais Dievo Sūnuje.*

Nuo pradžių Bažnyčia suprato, kad šis naujas santykis yra visada gyvas per ją, Prisikėlusiojo kūną, ir įsikūnija per žmonių veiksmus, kurie atskleidžia ir neša Dievo malonę bei yra vadinami sakramentais.

4.1. Ir vakar, ir šiandien įsikūnijusi Meilė

- Meilė, įgavusi kūną

Kai ką nors mylime, turime poreikį tai išreikšti žodžiais ar veiksmais, gestais ir apeigomis – asmeniškai ir kultūriškai. Sakramentai įgyvendina tą meilę, kuri įgauna kūną šiandien, mūsų kasdienybėje. Tai visada gyvenimo klausimas – dovanoto, palytėto, maitinamo, perkeisto gyvenimo; pažymėto nesėkmėmis, pabaigomis, atleidimu, kančia; gyvenimu, patarnaujant kitiems, kai gyvename įsimylėję.

- Mylimi Dievo

Šiame santykyje atrandame Dievo veidą, kaip Jis veikia: Dievas Tėvas, suteikiantis gyvenimą, palydintis, maitinantis, atleidžiantis ir gydantis, Dievas, siunčiantis į misiją ir laiduojantis meilę. Taip atrandame, kas esame, mylimi Tėvo, kuris kviečia, pasitiki tiek, kad net patiki mums bendradarbiauti kuriant Jo karalystę. Auprantame, kad mumyse yra daug daugiau nei mūsų ribotumas, netgi drįstame drauge su psalmininku sušukti: „Šlovinu tave, nes esu nuostabiai padarytas.“ (Ps 139, 14)

4.2. Tokio įsimylėjimo įkvėptos Sandoros dinamika

- Tu esi mylimas, tu mylėsi

Sandora yra dviejų aš tave myliu santykis: reiklaus ir gailestingo Dievo bei žmogaus, kuris visada sudėtingas ir ribotas. Dieviškasis aš tave myliu sukelia žmogaus dėkingumą – aš esu mylimas. Esame išgelbėti, jei mokame atpažinti šią dovaną. Kaip tėvai, pamilstantys kūdikį prieš pradėdami jam aiškinti šeimos, vėliau socialines taisykles, Dievas myli pirmas. Kad sudarytų Sandorą, Jis išlaisvina, ir įstatymas nurodo, kaip atsakyti: „Tu esi mylimas, tu mylėsi.“ Įstatymo pamatas yra meilė; įstatymo taikymas yra ją praktikuoti. Įstatymas, jei yra gerbiamas turint galvoje pirmąją meilę, yra laimės šaltinis.

- Santykio Dievas, kuris įsipareigoja

Taip yra ir su išganymo istorijos dinamika. Dievas prisistato Mozei kaip santykio Dievas: „Aš esu Dievas tavo tėvo, (...) Dievas Abraomo, Dievas Izaoko ir Dievas Jokūbo. (...) Aš mačiau savo tautos kančią Egipte, girdėjau jų skundo šauksmus prieš savo engėjus. Iš tikrųjų aš gerai žinau, ką jie kenčia, nužengiau išgelbėti...“ (Iš 3, 6–8) Dievas, kuris įsitraukia į žmonių istoriją. Sandora įgyvendinama per Velykas, išlaisvinimą ir per Įsakymo davimą ant Sinajaus kalno, kad būtų sudaryta tauta.

- Aš irgi galiu mylėti

Kadangi Dievas manimi pasitiki (o ne tam, kad pasitikėtų), žinau, kad ir aš galiu mylėti. Mūsų kasdienė ištikimybė yra atsakas į Dievo ištikimybę. Ištikimybė pirma yra Dievo, ir tik tada tampa žmonių ištikimybe.

Atsiliepimas į šį Meilės įstatymą suteikia laimės: pripažinti Dievą kaip pirmą, iš kurio mano šaknys, iš kurio esu kilęs, ir pripažinti, kad tokios meilės sustiprintas galiu gyventi santarvėje su kitais (nežudyti, nevogti, nesvetimauti...), kurti taikos santykį. Kadangi žinau, kad esu mylimas, galiu būti meilus ir tapti meilės įrankiu.

- Sandora, patiriama sakramentuose

Ši pažadėta laimė įgyvendinama Jėzuje Kristuje, Naujosios Sandoros tarpininke. Ši Sandora švenčiama krikščionių gyvenime per sakramentus, ypač Eucharistiją, Kristaus aukos prisiminimą, „Naujosios ir amžinosios Sandoros, mano kraujo, kuris už jus ir visus išliejamas...“ Jam mirus perplyšo Šventyklos uždanga (Mt 27, 51), taip simboliškai parodant, kad atskleistas Dievo sumanymas; viskas pasakyta, viskas parodyta, slėpinys atskleistas, net jei mūsų akys dar negeba jo išvysti.

Nuo slėpinio iki sakramento

Kaip suprantame slėpinį? Ką reiškia šis sakinys: *tai mūsų tikėjimo slėpinys*? Ar tai tiesiog dalykas, kurio visiškai nesuprantame?

Nušviečiantis susitikimas

Dievo slėpinys yra *tokia švytinti realybė, kad nušviečia visą mūsų gyvenimą*, bet taip mus apakina, kad niekaip negalime žvelgti tiesiai į ją; kaip saulė, kuri būtina gyvybei, akina į

ją žvelgiantį. Tas, kuris leidžiasi nušviečiamas dieviškojo slėpinio, tampa tarsi Mozė[3], ką tik gavęs Viešpaties įstatymą. Kai jis nusileido nuo kalno, jo veidas taip švytėjo, kad jis turėjo jį prisidengti, kad žmonės neapaktų. Ir šiandien susitikimas su Viešpačiu per sakramentus nušviečia, *pagražina veidą...*

Jėzus, sakramentinės realybės pagrindas

Pirmieji krikščionys nevartojo žodžio *sakramentas.* Jie, kalbėdami apie Kristaus veiksmus ir žodžius, atskleidžiančius bendrystę su Dievu, vartojo žodį **slėpinys**. Jie ten atpažindavo šaltinį to, ką šiandien vadiname sakramentu: veiksmus ir žodžius, Jėzaus Kristaus padarytus meilės gestus, kuriuos Jis perdavė savo mokiniams, *egzistencinius gestus,* kurie bus suteikti žmonėms svarbiausiomis jų gyvenimo akimirkomis, parodant, kad Jėzus yra maistas, šviesa, kelias, atleidimas... Jėzus tikrai yra pamatas, į kurį remiasi sakramentinė realybė, uola, ant kurios statome savo tikėjimą; tai priimdami galime tarti *amen*[4]*,* tai yra *tikrai, tvirtai tuo tikiu.*

Žodis ***sakramentas*** imtas vartoti Romoje norint išvengti painiojimo su kitomis religijomis, kaip antai, Mitros kultu.

Apibusis įsipareigojimas

Antrame amžiuje pradėtas vartoti žodis *sacramentum:* tai teisinis terminas, per teismą nurodantis *užstatą*, kurį šventykloje palikdavo abi pusės, ir jį lydinčią *priesaiką*. Tai ir karinis terminas: kareivio įsipareigojimas, *priesaika* karo vadui tarnauti iki mirties, ir vado, jį saugančio ir maitinančio, *sutartis*. Įstojęs į kariuomenę gaudavo tatuiruotę, pagal kurią jį atskirdavo, šis įvaizdis perimtas kalbant apie Krikštą, pasak Tertuliono: „įsipareigojimas Kristaus kariuomenei įrašomas sieloje“. Tad pakrikštytasis gauna *šventą antspaudą.*

Tad *sakramentas* apibūdina ne tik Dievo dovaną, bet ir *Bažnyčios apeigų žodžius bei veiksmus.* Jis po truputį įsilieją į vakarų teologiją, nusakydamas dieviškąjį sumanymą.

Dovana ir atsakas į dovaną

Šie du žodžiai – ***slėpinys ir sakramentas*** – papildo vienas kitą ir padeda suvokti šią realybę:

- Visada kalbama apie *tai, kas mus viršija ir mus akina,* ko negalime apibūdinti žodžiais, bet *parodo ir įgyvendina Dievo meilę* konkrečiai mūsų gyvenime. Pabrėžiamas nesuvokiamas dovanos dydis.
- Visada kalbama apie *Sandorą, abipusiškumą, įsipareigojimą,* asmenines pastangas to, kuris atsiliepia į pirmesnį Dievo įsipareigojimą. Sakramentai nėra maginiai veiksmai. Jei Dievo malonė peržengia mūsų atsakymą, šis parodo mūsų troškimą atsiversti, pasitikėti. Čia pabrėžiamas tikinčiojo atsiliepimas.

Per Krikštą, Sutvirtinimą ar Eucharistiją, teikiamus Bažnyčioje, negauname slaptų žinių, bet iš tiesų įžengiame į kuriančios ir gelbstinčios *dieviškosios meilės paslaptį,* kur Dievas ir žmogus suvienijami neišardomu apsikabinimu. Tai paslaptis, kurią dabar jau mums reikia atskleisti.

[3] Žr. Iš 34, 27–35.
[4] Hebrajų vartotas žodis dykumoje kalbant apie uolėtą dirvą, pabrėžiant jos skirtumą nuo smėlio.

4.3. Pasigilinimui:

Jean-Noël Bezançon: „Slėpinys krikščioniška prasme neapibrėžiamas tamsa, bet atvirkščiai, per šviesą, šviesos perteklių. Negalime žvelgti tiesiai į jį, bet matome, kad jis viską nušviečia: kaip Trejybė ar Eucharistija. (...) slėpinys yra vandenynas, į kurį nepakanka žvelgti nuo kranto, keliant rankas į dangų. Teologui slėpinys yra vandenynas, kur jis leidžiasi ieškoti nuotykių –irkluodamas ar iškėlęs burę, žinodamas, kad niekada nepaliaus tuo stebėtis visomis dienos valandomis, vis besimainančiomis ir naujomis šviesomis. Ar dar geriau – mistikui tai vandenynas, į kurį jis neria.“

(*La messe de tout le monde. Sans secret, ni sacré, ni ségrégation.* Cerf, 2009. P. 87)

Christian Salenson: „*Žodis tapo kūnu ir gyveno tarp mūsų.“* (Jn 1, 14) Štai koks slėpinys mums atskleidžiamas: Dievas ir žmogus yra neatskiriamai apsikabinę. Dieviška ir žmogiška susivienija tame pačiame asmenyje. Nėra kito slėpinio kaip Kristus Jėzus, kaip dieviška žmogiškumo gelmė ir žmogiškumo gyvenimas Dieve. Šis slėpinys, atskleistas Jėzuje Kristuje, tam tikru būdu pasirodo kiekvieno mūsų gyvenime. Argi nesame Jėzaus Kristaus nariai?

Ko paprašėme iš sakramentų? Kad padėtų įžengti į Jėzaus Kristaus slėpinį, dieviškąjį mūsų gyvenimo slėpinį per žmogiškumą, ir apibrėžėme kelis aspektus: mūsų sūnaus/dukros tapatybę, kūno, kaip išganymo ašies, dovanos, Buvimo, vyro ir moters meilės ir t. t. Kalbame apie vienintelį slėpinį. Sakramentai yra tam, kad įvestų mus į realybės gelmes. Kad mums atskleistų, kas paslėpta nuo mūsų akių, ypač jei gyvename išblaškyto paviršutiniško gyvenimo sūkuryje. Šį slėpinį suvokiame netgi nepajėgdami jo įvardinti. Neaiškiai regime tarsi šiek tiek vaizdą iškreipiančiame veidrodyje. Sakramentai įtraukia mus mylėti regimybėje tai, kas lieka neregima, ko dar aiškiai nematome.“

(*Les sacrements, sept clefs pour la vie*, DDB 2012, p. 184–185)

4.4. Malda

„*Iš to pažinsite Dievo dvasią: kiekviena dvasia, kuri išpažįsta Jėzų Kristų kūne atėjus, yra iš Dievo (...)*
Mylimieji, mylėkime vieni kitus, nes meilė yra iš Dievo. Kiekvienas, kuris myli, yra gimęs iš Dievo ir pažįsta Dievą.
Kas nemyli, tas nepažino Dievo, nes Dievas yra meilė.
O Dievo meilė pasireiškė mums tuo, jog Dievas atsiuntė į pasaulį savo viengimį Sūnų, kad mes gyventume per jį.
Meilė – ne tai, kad mes pamilome Dievą, bet kad jis mus pamilo ir atsiuntė savo Sūnų kaip permaldavimą už mūsų nuodėmes.
Mylimieji, jei Dievas mus taip pamilo, tai ir mes turime mylėti vieni kitus.
Dievo niekas niekuomet nėra matęs. Jei mylime vieni kitus, Dievas mumyse pasilieka, ir jo meilė mumyse tobula tampa.
Iš to pažįstame, kad pasiliekame jame ir jis mumyse: jis yra davęs mums savo Dvasios.
Taigi mes matėme ir liudijame, kad Tėvas atsiuntė Sūnų, pasaulio Gelbėtoją. (...)
Dievas yra meilė, ir kas pasilieka meilėje, tas pasilieka Dieve, ir Dievas pasilieka jame.“

(1 Jn 4, 2; 7–14; 16b)

4.5. Klausimai Pareigai prisėsti

1. Ar tau, mano sutuoktiniui (-ei), aš esu Slėpinys?

2. Kas mums yra slėpinys kitame žmoguje. Ar priimame tą slėpinio dalį kitame?
3. Kaip Viešpats nušviečia šį slėpinį?

4.6. Gairės komandos pasidalijimui

1. Pagilinti sąvoką „slėpinys“: kaip galime spontaniškai jį apibrėžti? Kaip suprantame pasiūlytą prieigą? Ar tai stabdo, padeda, žavi...?
2. Ar galime savo žodžiais paaiškinti, kas yra sakramentas, ypač žmogui, nežinančiam, kas tai yra?
3. „*Būdamas Kristus ir Viešpats, Jėzus yra Sakramentas ir Susitikimas iš didžiųjų raidžių, visiškai įgyvendinta Dievo ir žmonių Sandora*“: kaip tai suprantame? Kaip suprantame ryšį tarp šių skirtingų realybių?
4. Kaip tai susiejame su savo asmeniniu gyvenimu?

5. TREČIASIS SUSITIKIMAS „PER KRAŠTUS BESILIEJANTI MEILĖ: SAKRAMENTAI IR SAKRAMENTALIJOS“

Sakramentai teikiami dvelkiant Dvasiai kūrėjai, kurioje apstu gyvenimo.

5.1. Dvasios dvelksmas

Per Sekmines, veikiant Šventajai Dvasiai, apaštalai suvokė Prisikėlimo jėgą ir galutinai pasigręžė į ateitį, ne vien į Jeruzalės ir Izraelio, bet į viso pasaulio. Dvasia, kaip linksmai rašo vysk. Albert‘as Rouet‘as[5], „*yra ta, kuri paskutinė prideda ranką. (...) Dvasia – tai vėjas, perplėšiantis šventyklos uždangą, sudaužantis aukštutinio kambario duris, ir taip apaštalai atsiduria lauke!“*

Per kiekvienų Mišių *anamnezę* prisimename: „*Kuris yra, kuris buvo, kuris ateis*.“ Jėzus Kristus, mirties nugalėtojas, patraukia mus į savo prisikėlimo judesį. Vis dėlto tai patiriame dar ne visiškai, tik „laukdami tavęs ateinant“.

Kai Petras su mokiniais krikštija, deda rankas „vardan Jėzaus Kristaus“, taip jie pripažįsta, kad per juos, kaip anksčiau, dar būdamas su jai, veikia Jis. Gyvename Bažnyčios laikais, jos buvimą ir veikimą mumyse ir pasaulyje pripažįstame *dvelkiant Dvasiai.*

Gaivinantis Dvasios dvelksmas

Tikėjimo išpažinime kalbame apie „Šventąją Dvasią, Viešpatį gaivintoją“. Nuo pat pradžių Dvasia pasirodo kaip gaivinantis dvelksmas, užvaldantis pranašus ir ruošiantis Mesijo atėjimui. Ši Dvasia yra kūrėja; *Ji nužengia ant Marijos,* kai pradedamas Jėzus (žr. Lk 1, 35) ir per Sekmines paskatina Bažnyčios gimimą.

Ji atpažįstama iš vaisių: Ji dvelkia, degina, sklinda, tyrina, palydi... Per ją mes turime drąsos kreiptis į Tėvą savo gimtąja kalba ir vadinti jį *abba,* tai yra *tėčiu*.

Dvasia be paliovos stebina, apie tai Jėzus kalba Nikodemui: „*Vėjas pučia, kur nori; jo ošimą girdi, bet nežinai, iš kur ateina ir kurlink nueina. Taip esti ir su kiekvienu, kuris gimė iš Dvasios.*“ (Jn 3, 8)

Begaliniai sakramentų turtai

Bažnyčiai prireikė laiko tarp savo apeigų išskirti sakramentus, *įkurtus Kristaus.* Viduramžiais jų buvo priskaičiuojama kone šimtas: Šv. Rašto eilutės, gestai, žodžiai, šventės...

1208 m. popiežius Inocentas II patvirtino septynių sakramentų sąrašą, jį palaikė keli vienas po kito ėję Bažnyčios susirinkimai iki pat Trento (1547 m.), kur buvo tiksliai apibrėžti.

Apibrėžiant buvo atsižvelgta į kelis veiksnius:

- gestų, per kuriuos Jėzus dovanojasi Bažnyčiai, įvairovė;
- kiekvienam tikinčiajam svarbių gyvenimo akimirkų palydėjimas Bažnyčioje – Krikštas ir gimimas tikėjimui, sutaikinimas ir nusidėjėlio

[5] *Le Christ nous fait chrétiens, initiés par les sacrements*, Ed Saint Paul, 1998.

grįžimas į dangišką bendrystę ir bendruomenę, patarnavimas bendruomenei...;
- esama bažnytinė praktika. Pvz., dviejų pakrikštytųjų santuoka reikalauja ypatingo šventimo, tad buvo pripažinta kaip sakramentas, nepaisant tam tikrų abejonių.

Šventosios Dvasios veikimas liejasi per kraštus

Dar ir šiandien Bažnyčia sakramentinių turtų septyniais sakramentais neapriboja; Šv. Dvasios veikimas visada liejasi per kraštus. Turime ir daugiau maldos ir šlovinimo šaltinių, išreiškiančių tikėjimą ir parodančių susitikimą su Dievu. Tai *sakramentalijos* – materialūs objektai (laimintas vanduo, žvakės) ar *šventimai* (vienuoliniai įžadai, bažnyčios pašventinimas, eucharistinė adoracija), tai maldos ir šlovinimo šaltiniai, išreiškiantys tikėjimą ir susitikimą su Dievu. Sakramentalijos, nors yra dieviškosios malonės, besiliejančios iš velykinio slėpinio, šaltinis, pripažįstamos kaip *įsteigtos Bažnyčios*, kad padėtų šventėti, bet *neįsteigtos Jėzaus Kristaus* kaip sakramentai.

Įžengti į simbolinį matmenį

Sakramentai padeda įžengti į simbolinį matmenį, nurodantį priklausymą ir padedantį atpažinti.

Ką reiškia *simbolis?* Graikiškai *siunbolos* yra tai, kas *surenka,* kaip priešprieša *diabolos,* kuris skaldo. Simbolis yra bet koks daiktas, judesys ar laikysena, padedanti atpažinti ir tapatintis.

Senovėje du perskelto molinio dirbinio gabalus įteikdavo pasiuntiniams, ir sudėjus tuos gabalus būdavo galima atpažinti siuntėją (žr. Tob 5, 1–3).

Simbolis atstovauja realybei, nuo kurios yra šiek tiek atsitraukęs ir savyje turi jos trupinėlį. Jis iš prigimties paprastas ir taupus. Jį visada reikia atpažinti. Jo vertė neturi įtakos jo paskirčiai. Pvz., krucifiksas visada bus krikščionybės simbolis, ar jis didelis, mažas, bjaurus ar gražus.

Bažnyčioje kalbamas apaštalų Tikėjimo išpažinimas (simbolis) vienija visus krikščionis. Nors kai kurias dalis jo suprasti sunku, visi drauge, padedami Bažnyčios tikėjimo ir bendruomenės, galime jį išsakyti.

Simbolinės apeigos kalba pačios: *gardus Kristaus kvapas,* kurį suteikia šventoji Krizma, *prisikėlimo šviesa* – ugnis, žėrinti pasaulio naktyje.

Tvirtiname, kad Krikštas yra *įžengimas į Bažnyčią.* Tad svarbu, jei krikštijama po sekmadienio Mišių, kad būsimi pakrikštytieji būtų priimti prieš susirinkusiems išsiskirstant. Tai svarbu visai Bažnyčiai, nes ji džiaugiasi priėmusi naują narį.

5.2. Apibrėžimai

Sakramentų šventimas numato apeigas

Sakramentų šventimas Bažnyčioje nuo pat pradžių numato tam tikras apeigas, kurių matmuo visada dvigubas – dieviškasis *žodis* ir *gestas,* padaromas kūnui: užpilti vandens ant kūdikio dar nereiškia, kad jis krikštijamas, dalintis maistu nėra Eucharistija, bet šie kasdieniai veiksmai, atliekami per Krikštą ir Eucharistiją, įgauna ypatingą reikšmę. Jie pašventinami per

maldą, pripažįstant čia Dievo buvimą, ir per lydintį žodį. Jie primena, parodo ir įgyvendina Dievo Karalystę.

Kiekvienas sakramentas, būdamas *Bažnytinis veiksmas,* yra *tikėjimo aktas,* per kurį žmonija prisiderina prie Dievo dovanos ir leidžia, kad joje pasklistų dieviškasis buvimas. Yra tai, ką matome, ir tai, į ką tikime. Tai visada susitikimas su Dievu, dialogas.

Vatikano II susirinkimas apibrėžė sakramentus, išganymo šaltinį, nes mumyse ir Bažnyčioje jie visada kuria ir asmeninį, ir bendruomeninį, bažnytinį matmenį.

Asmeninis ir bažnytinis matmuo

Konstitucija apie liturgiją[6] primena, kad sakramentai „*skirti žmonėms šventinti, Kristaus kūnui ugdyti, pagaliau Dievui garbinti; būdami ženklai, jie tarnauja ir mokymui*“. Jie maitina, stiprina ir išreiškia asmeninį tikėjimą ir Bažnyčios tikėjimą. Jie yra malonių šaltiniai, tad jų šventimas padeda garbinti Dievą ir priimti šią malonę, kad ji duotų vaisių.

Malonė

Kai Dievo malonė įsilieja į žmogaus istoriją, vyksta sakramentinis susitikimas. Bet kaip suprantame žodį *malonė?* Ji visada nurodo Dievo meilės dovaną, teikiamą be jokių išlygų:

- *veltui* – ji neteikiama pagal nuopelnus,
- *maloni* – ji padaro gražų, švytintį laime,
- *pasigailinti* – ji atleidžia to prašančiam.

Nuo regimo prie neregimo

Ši dovana *parodoma* per apeigas, pastebimus ženklus, ir žodį. Simbolinis veiksmas leidžia pereiti nuo regimo prie neregimo: Krikšto vanduo susijęs su apvalymu, duona – su dvasiniu Eucharistijos maistu.

Veikianti dovana

Ši dovana veikia iškart ir regimai: kai, tarpininkaujant kunigui, Dievas man atleidžia, tikrai išeinu atsitiesęs ir gavęs atleidimą. Šv. Ireniejus II amžiuje sakė, kad priimdami eucharistinę duoną mes, buvę *be malonės,* tiesiogine prasme tampame *malonūs,* kupini malonės. Malonė veikia ir gražina.

Sakramentai yra Bažnyčios veiksmai, pripažinti kaip Dievo veiksmai, jie atskleidžia Dievo beprotybę susisaistyti su žmonija. Tai Kristaus prisikėlimo ženklai ir garantas, per Dvasią veikiantys ir šiandien, jie mūsų istoriją kreipia naujojo dangaus link: Šventyklos uždanga perplėšta, iš kapo ištryško Velykų šviesa.

Tikintysis pripažįsta, kad Dievas atėjo į mūsų kūną, mūsų ypatingą istoriją. Toks susitikimas niekada nesusitraukia iki žmogaus, bet žmogiškumas per Jėzų Kristų ir Jame yra kelias, vedantis pas Dievą. Sakramentinis gyvenimas perduodamas iš kūno kūnui:

- iš burnos į burną, dvelkiant Dvasiai,
- iš širdies į širdį, kad gyventume Kristaus meile,

[6] Žr. Sacrosanctum Concilium, 59.

- iš galvos į galvą, klausant Dievo žodžio.

5.3. Pasigilinimui

Šv. Augustinas (354–430): „Broliai, šie *slėpiniai* vadinami *sakramentais,* nes išvaizda neatitinka jų gilios realybės. Ką regime? Materialų dalyką. Bet dvasia jame įžvelgia dvasinę malonę. Ar nori suprasti, kas yra Kristaus kūnas? Klausyk, kaip apaštalas taria tikintiesiems: „*Jūs esate Kristaus kūnas ir atskiri jo nariai.“* (1 Kor 12, 27) O jei esate Kristaus kūnas ir Jo nariai, tai jūsų slėpinys guli ant Viešpaties stalo. Jūs gaunate savo slėpinį. Į tai, kas esate, atsiliepiate *amen,* ir šis atsakymas reiškia jūsų sutikimą. Tu girdi: „*Kristaus kūnas*“, ir atsakai *amen.* Būk Kristaus kūno narys, kad tavo *amen* būtų tikras. (...) Tad būkite tuo, ką matote, ir priimkite tai, kas esate.“

(*Pamokslas* 272; PL 38, 1247)

Dekretas apie liturgiją: „Be to, šventoji Motina Bažnyčia yra įsteigusi sakramentalijas. Tai šventi ženklai, kuriais, panašiai kaip sakramentais, išreiškiamas ir Bažnyčios prašymu gaunamas ypatingas dvasinis poveikis. Sakramentalijomis žmonės parengiami priimti svarbiausią sakramentų poveikį ir pašventinamos įvairios gyvenimo aplinkybės.“

(*Sacrosanctum Consilium*, 60; vertimas iš: eis.katalikai.lt)

Katalikų Bažnyčios katekizmas: „Sakramentai yra Kristaus įsteigti ir Bažnyčiai patikėti veiksmingi malonės ženklai, kuriais mums teikiamas dieviškasis gyvenimas. Regimos apeigos švenčiant sakramentus žymi ir kiekvienam sakramentui būdingas malones. Sakramentai duoda vaisių tiems tikintiesiems, kurie juos priima reikiamai pasirengę.“ (1131; vertimas iš katekizmas.lt)

Ph. Béguerie[7]: „Sakramentas – kai žmogaus gyvenimas, apvaisintas Dievo gyvenimo, duoda vaisių. Tad galime tvirtinti, kad Dievas per sakramentą atsiskleidžia pačiame mūsų pasaulyje. Dievo niekas nėra matęs; krikščionis, priimdamas Dievo dovaną, padeda Jam pasirodyti pasauliui. Taip tęsiasi misija Jėzaus Kristaus, atėjusio apreikšti savo Tėvo, kad pasaulis turėtų apsčiau gyvenimo.“

5.4. Malda

„*Buvo vienas fariziejus, vardu Nikodemas, žydų didžiūnas. Jis atėjo nakčia ir kreipėsi į Jėzų: „Rabi, mes suprantame, kad esi atėjęs nuo Dievo kaip mokytojas, nes niekas negalėtų padaryti tokių ženklų, kokius tu darai, jeigu Dievas nebūtų su juo.“ Jėzus atsakė: „Iš tiesų, iš tiesų sakau tau: jei kas neatgims iš aukštybės, negalės regėti Dievo karalystės.“ Nikodemas paklausė: „Bet kaip gali gimti žmogus, būdamas nebejaunas? Argi jis gali antrą kartą įeiti į savo motinos įsčias ir vėl užgimti?“ Jėzus atsakė „Iš tiesų, iš tiesų sakau tau: kas negims iš vandens ir Dvasios, neįeis į Dievo karalystę. Kas gimė iš kūno, yra kūnas, o kas gimė iš Dvasios, yra dvasia. Nesistebėk, jog pasakiau: jums reikia atgimti iš aukštybės. Vėjas pučia, kur nori; jo ošimą girdi, bet nežinai, iš kur ateina ir kurlink nueina. Taip esti ir su kiekvienu, kuris gimė iš Dvasios.“*

(...) Niekas nėra pakilęs į dangų, kaip tik Žmogaus Sūnus, kuris nužengė iš dangaus. Kaip Mozė dykumoje iškėlė žaltį, taip turi būti iškeltas ir Žmogaus Sūnus, kad kiekvienas, kuris jį tiki, turėtų amžinąjį gyvenimą.“

(Jn 3, 1–8; 13–15)

[7] *Dans l'Esprit Saint, revue des spiritains*, 1994 liepa, n. 171, straipsnis *Sacrement de l'alliance, p. 6.*

5.5. Klausimai pareigai prisėsti

„Dvasia – tai vėjas, perplėšiantis šventyklos uždangą, sudaužantis aukštutinio kambario duris, ir taip apaštalai atsiduria lauke!“

1. Ar savo poroje atpažįstame Dvasios vėją?
2. Ar sutinkame būti išjudinti?
3. Kas mūsų poroje stabdo Dvasios vėją?

5.6. Gairės komandos pasidalijimui

1. Kas mums yra simbolis?
2. Simbolinis matmuo, simbolis, apaštalų simbolis: kokių skirtumų matome tarp šių terminų?
3. Sakramentas ir simbolis: kaip sakramentai padeda įžengti į simbolinį matmenį? Ir į kokį?
4. Apmąstyti, ką sakramentai nuveikia mumyse ir Bažnyčioje. Ar Bažnyčioje esame veikėjai, ar stebėtojai?
5. Sakramentų asmeninis ir bendruomeninis matmenys.

6. KETVIRTASIS SUSITIKIMAS
„VISIŠKAI NUŠVIESTI DIEVO MEILĖS: KRIKŠTAS IR SUTVIRTINIMAS“

Krikštas ir Sutvirtinimas – du glaudžiai teologiškai susiję sakramentai, juos Vakarų pastoracija nusprendė teikti skirtingų amžių jauniems žmonėms.

Mes, kaip Naujosios Sandoros tauta, esame pakviesti ją atskleisti visu savo gyvenimu. Krikštas tiesia ryšį su Kristumi ir įveda į velykinį slėpinį. Sutvirtinimas rodo, kad šis naujas gyvenimas yra Dvasioje. Krikštas ir Sutvirtinimas neatskiriami nuo Eucharistijos. Niekada nepaliausime mokęsi iš Dievo, kad esame Jo tauta. Eucharistija, paskutinis Įkrikščioninimo sakramentas, diena iš dienos tai mums primena.

5.1. Krikštas – panardinimas į mirtį ir prisikėlimą

Krikštas yra tikras panardinimas į meilės srovę, tekančią tarp Tėvo ir Sūnaus. Teikdamas žvakę pakrikštytajam, celebrantas taria: „*nušviestas Kristaus, eik per gyvenimą kaip šviesos vaikas ir lik ištikimas savo krikšto tikėjimui“.*

Keturi Krikšto aspektai

Šių apeigų pastoracinėse pastabose pažymėti keturi neatskiriami aspektai, sudarantys „Krikšto orumą“:

Įžengimas į Sandorą per tikėjimą

Tikėjimo sakramentas, kad įžengtume į *vieną Sandorą. „Ko prašote iš Dievo Bažnyčios? – Tikėjimo.“* Be Bažnyčios palaikymo ir palydinčio Dvasios dvelksmo pakrikštytajam tikrai būtų sunku išpažinti savo tikėjimą ir pagal jį gyventi.

Įžengimas į Bažnyčią

Įžengimas į visuotinę Bažnyčią, kad dalintumės *viena misija.*

Pakrikštytiesiems, kaip Tėvo sūnums ir broliams Jėzuje Kristuje, tenka vienas atpirktos ir išgelbėtos tautos palikimas, viena misija.

Bažnytinę bendruomenę sudaro tauta, suvienyta su Kristumi *kunigu, pranašu ir karaliumi,* tai trys funkcijos, kurias reikia pasitelkti bendruomenės tarnystei:

Suvienyti su *Kristumi-Kunigu,* esame kviečiami *garbinti* Dievą ir atpažinti Jo buvimą kiekvieną mūsų gyvenimo akimirką. Ši misija vykdytina pasaulyje kiekvieną dieną: šeimoje, darbe, kaimynystėje, per katechezes...

Suvienyti su *Kristumi-Pranašu,* turime *skelbti Dievo žodį* ir liudyti Jo meilę. Tai vilties misija, patvirtinanti, kad gyvenimas stipresnis už mirtį ir kad pačioje kentėjimo gelmėje yra Dievas.

Suvienyti su *Kristumi-Karaliumi,* esame kviečiami *patarnauti.* Dievo Karalystė yra tarp mūsų – taip primena Jėzus Nazareto sinagogoje – kai skelbiama Geroji Naujiena, išlaisvinami kaliniai, pagydomi ligoniai (žr. Lk 4, 18): katechetai, kalinius lankantieji, slaugytojai ir gydytojai... Mes dirbame Dievo Karalystei būdami teisingumo ir taikos pasiuntiniai.

Būti vedamam Dievo gyvenimo

Gimimas Dievo gyvenimui, kad būtume vedami *to paties gyvenimo, to paties dvelksmo.*

Krikštas ir Sutvirtinimas yra Dievo dovanos priėmimas, taip tampame *įvaikiais.* Visi žmonės yra Dievo vaikai, bet per Krikštą pradedami gyventi kaip Dievo vaikai, tai tarsi naujas gimimas, parodytas per tokį abipusį įvaikinimo pasirinkimą. Per mūsų Krikšto malonę gyvename *iš* mūsų tikėjimo ir *tikėjime*, kvėpuojame tuo pačiu gaivinančiu Dvasios dvelksmu.

Prisikėlimo viltis

Dalyvavimas Kristaus mirtyje ir Prisikėlime, kad atsivertume *vienai vilčiai.*

Vanduo yra vienas iš pamatinių kūrinijos elementų: jo dėka randasi gyvybė, jis naikina ir valo. Tai ir reiškia trigubas panardinimas sekant Kristų. Baltas drabužis, kuriuo aprengiamas naujai pakrikštytasis, simbolizuoja dalyvavimą Prisikėlime.

Būti pakrikštytam reiškia būti pažymėtam šios galutinės pergalės prieš mirtį vilties ir mokytis jos vedamam gyventi. Taip pat žinome, kad mūsų viltis dažnai išmėginama gyvenimo sunkumų. Pakrikštytojo gyvenimas visada yra dvasinė *kova.*

Be to, krikščionių tikėjimo išpažinime kalbame, kad Krikštas yra pirmasis sakramentas *nuodėmėms atleisti.* Jis padeda įžengti į šią atleidimo srovę, kurios šaltinis yra Jėzus.

6.2. Sutvirtinimas, krikščionio Sekminės

Ar Sutvirtinimas yra Krikšto dalis, ar tai atskiras sakramentas?

Iš pradžių dvi apeigos – Krikštas vandeniu ir po Krikšto einančios apeigos – patepimas ir rankų uždėjimas, taip pat duonos laužymas, buvo susiję ir sudarė vieną Krikštą Dvasioje. Jei Krikštas suteikia Šventąją Dvasią, Sutvirtinimas šią dovaną išbaigia. Čia daugiau nei vien Krikšto papildymas, čia – jo užbaigimas, tikras ir brandus atsakas į jau gautą Dievo dovaną.

V amžiuje Vakarų vyskupai norėjo asmeniškai teikti galutinį Krikšto patepimą, o Rytų vyskupai nusprendė patikėti tai kunigams; ir dabar šie trys išganymo sakramentai suteikiami per vieną šventę. Vakaruose vyskupai kalba apie Krikšto *sutvirtinimą,* patepimą, kurį teikia tik jie; jis sudabartina Krikšto svarbą.

Šiandien Prancūzijoje dėl pastoracinių priežasčių Sutvirtinimas siūlomas paaugliams, jei šie buvo pakrikštyti kūdikystėje.

Pažymėti Šventosios Dvasios, Dievo dovanos

Sutvirtinimo sakramentas teikiamas kaktą patepant šventąja Krizma, uždedant rankas ir tariant žodžiaus: „Būk pažymėtas Šventosios Dvasios, Dievo dovanos.“

Sutvirtinimas nėra *pliusas,* uždedamas ant Krikšto. *Dėdamas rankas* vyskupas prašo Dievo *suteikti Šventosios Dvasios pilnatvę,* Dvasios, kurios žymę gauna sutvirtinamieji, antspaudą per patepimą krizma. „*Pateptas kvapniu aliejumi vyskupo ranka, pakrikštytasis gauna neišdildomą Viešpaties antspaudą, tuo pačiu metu ir Dvasios dovaną, kuri jį tobuliau*

suderina su Kristumi ir suteikia malonės skleisti tarp žmonių gardų Kristaus kvapą (žr. 2 Kor 2, 15)“[8]

Tad tai reiškia padėti pakrikštytajam visiškai priimti Dievo dovaną, kad ji skleistųsi, duotų vaisių. Nepriimti šio sakramento būtų tarsi gauti gražią šviesą ir pasilaikyti ją sau, neleidžiant jai šviesti visu galingumu...

Krikščionio Sekminės

Sekminės: misioniериškos Bažnyčios gimimas

Nantero vyskupas Favreau ragino besirengiančius priimti šį sakramentą „tarti trigubą taip: taip savo Krikštui, taip savo Bažnyčiai, taip misijai. Sutvirtinimas yra mūsų Sekminės.“[9]

Sekminės yra Šventosios Dvasios išsiliejimo ženklas ir parodo Prisikėlimo poveikį pasauliui. Tai misioniериškos Bažnyčios gimimas. Sutvirtinimas ragina priimti šį dvelksmą, kad būtume pripažinti kaip pilnateisiai Bažnyčios nariai. Ji *patvirtina* siuntimą į pasaulį. Kaip ir apaštalai, sutvirtintieji yra:

- *pažymėti Šventąja Dvasia,* vienijami to paties dvelksmo,
- *kviečiami kalbėti apie Dievą savo kalba ir pripažinti,* kad yra Dievo sūnūs ir dukterys. Kiekvienas kalba ir girdi savo gimtąja kalba, priešingai nei Babelyje (Pr 11, 1–9), ir mokosi kasdien Dievui tarti *tėte.*
- *raginami priklausyti bendruomenei* ir pripažinti, kad Jėzuje Kristuje yra broliai ir seserys. Šventoji Dvasia nusileido ant besimelžiančiųjų bendruomenės. Ją gavo visi, ir kiekvienas veikia pagal savo dovanas, kad padėkotų ir liudytų Dievo geradarybes. Priimti dvelksmą, kuris gaivina Kristaus Kūną.
- *siunčiami į misiją* ir įtraukiami į Dievo Karalystės kūrimo bei atėjimo darbą. Petras su apaštalais parodo, kad ši misija siunčia į visą pasaulį, idant skelbtume Gerąją Evangelijos Naujieną.
- *įkvepiami skleisti dvelksmą,* suteikiantį jėgų, *svaiginantį,* tas svaigulys panašus į tą, kurį jaučiame išėję pasivaikščioti siaučiant smarkiam vėjui.

Kaip ir apaštalai, sutvirtintieji siunčiami *drauge,* su Bažnyčia.

Šventoji Dvasia daro krikščionis „gaivinančiais“

Dvasia daro krikščionis *įkvėptais žmonėmis,* turinčiais kvapo, drąsos ir vilties.

Krikštas, įžengimas į Dievo šeimą, krikščionis padaro *gyvais,* o per Sutvirtinimą Dvasios žymė padaro *gaivinančiais,* užkrečiančiais gyvenimu. Sutvirtinimas ragina skleisti gyvenimą.

Trejybinės apeigos

Neįmanoma Dvasios priskirti tik kokiam nors vienam sakramentui. Ji yra visada su Tėvu ir Sūnumi. Krikštas *įveda į Dvasią*, Sutvirtinimas suteikia nepanaikinamą Jos *žymę*, Eucharistija nuolatos *vienija* su Dvasia. Dvasia visada yra ta, kuri perduoda Dievo gyvenimą, meilę ir išganymą.

[8] Sutvirtinimo eiga.
[9] Apie Sutvirtinimo pastoraciją Nantero vysupijoje, *Recevez le don du Saint Esprit,* 1991, p. 9.

Ji mus įšaknija į dieviškąjį slėpinį

Ar jau stabtelėjome ties stulbinančia sąsaja tarp persižegnojimo ir Krikšto metu tariamų žodžių?

Tai Trejybės ženklas; jis mus įšaknija į dieviškąjį slėpinį, įvardydamas kiekvieną asmenį ir jo ryšį su kitais dviem. Jis pradeda mūsų maldą ir nurodo mumyse veikiančius asmenis – Tėvą, Sūnų ir Šventąją Dvasią.

Ant savo kūno brėžiame kryžiaus – krikščionių atpažinimo – ženklą: vertikalus matmuo reiškia, kad *viskas priklauso Dievui,* horizontalus – kad *viskas patikėta žmogui.* Brėždami šias dvi linijas ant savo kūno esame kviečiami jas taipogi suvienyti savo gyvenime, kad kiekvieną akimirką dėkotume, susivoktume, kad Dievas yra su mumis.

Sakramentams, per kuriuos tampame krikščionimis, leidžiame veikti mūsų kūną, kad visa esybe liudytume Dievo Karalystę. Gyvenimas tampa nukreiptas, poliarizuotas, įmagnetintas trejybinės meilės dinamikos link, vedamas *gaivinančio kvėpavimo.*

6.3. Pasigilinimui:

Rom 6, 2... 14: „*mes visi, pakrikštytieji Kristuje Jėzuje, esame pakrikštyti jo mirtyje. Taigi krikštu mes esame kartu su juo palaidoti mirtyje, kad kaip Jėzus buvo prikeltas iš numirusių Tėvo šlovinga galia, taip ir mes pradėtume gyventi atnaujintą gyvenimą. (...) jūs ne įstatymo, bet malonės galioje.“*

Vysk. J. Doré, Strasbūro arkivyskupas: „Geras būdas atsakyti yra tarti, kad vienintelėje sakramentinės ekonomijos gelmėje tarp Krikšto ir Sutvirtinimo yra tas pats santykis kaip tarp Velykų ir Sekminių pačiame ir vieninteliame Kristaus slėpinyje. Kaip Krikštas tikintįjį tiesiogiai susieja su Kristaus Kančia ir Prisikėlimu, Sutvirtinimas ypatingiau įveda į slėpinį, būdingą Sekminėms. Tą, kuriam panėrimas į Kristaus Velykas padėjo įžengti į naują gyvenimą ir įvedė į Kristaus Kūną kaip vieną iš pilnateisių jo narių, Sekminės įtraukia į Bažnyčios Sekmines, jį sutvirtina ir paguodžia, sustiprina ir įgalina liudyti – tiek pačioje Bažnyčioje, tiek pasaulyje – malonės ir išganymo slėpinį, kurį Dievas įgyvendino Kristuje dėl visos žmonijos.“

(Gavėnios laiškas, 1998)

Popiežius Pranciškus: „Pakrikštytas ar nepakrikštytas asmuo nėra tas pats. Per Krikštą esame panardinami į neišsenkantį gyvenimo šaltinį, kuris yra Jėzaus mirtis, pats didžiausias meilės veiksmas per visą istoriją; ir šios meilės dėka galime gyventi naują gyvenimą, nebebūti blogio, mirties ir nuodėmės grobiu, bet gyventi bendrystėje su Dievu ir savo broliais. (...)

Per šią trečią katechezę apie sakramentus apsistosime ties Sutvirtinimu, kurį dera suprasti kaip Krikšto tęstinumą, su kuriuo jis neatskiriamai susijęs. Šie du sakramentai drauge su Eucharistija sudaro vieną išganingą įvykį, įkrikščioninimą, per kurį esame įskiepijami į Jėzų Kristų, mirusį ir prisikėlusį, ir tampame naujais kūriniais ir Bažnyčios nariais. Štai kodėl iš pradžių šie trys sakramentai buvo švenčiami vienu kartu, pasibaigus katechumenatui, paprastai per Velykų vigiliją. Taip būdavo užantspauduojamas formacijos kelias ir palaipsnis įvedimas į krikščionių bendruomenę, kuris kartais trukdavo ir kelerius metus. Žingsnis po žingsnio būdavo einama iki Krikšto, tuo pačiu iki Sutvirtinimo ir Eucharistijos. (...)

Žodis Sutvirtinimas primena mums, kad šis sakramentas padeda augti Krikšto malonei: jis mus tvirčiau suvienija su Kristumi; iki galo nutiesia mūsų ryšį su Bažnyčia; jis mums suteikia ypatingą Šventosios Dvasios jėgą, kad skleistume ir gintume tikėjimą, kad išpažintume Kristaus vardą ir niekada nesigėdytume Jo kryžiaus.

(žr. Katalikų Bažnyčios katekizmas, n. 1303)
(Katechezės, 2014)

6.4. Malda

„*Jr visi, kurie esate pakrikštyti Kristuje, apsivilkote Kristumi. Nebėra nei žydo, nei graiko; nebėra nei vergo, nei laisvojo; nebėra nei vyro, nei moters: visi jūs esate viena Kristuje Jėzuje! O jei priklausote Kristui, tai esate ir Abraomo palikuonys bei paveldėtojai pagal pažadą. (...)*
Bet, atėjus laiko pilnatvei, Dievas atsiuntė savo Sūnų, gimusį iš moters, pavaldų įstatymui, kad atpirktų esančius įstatymo valdžioje ir kad mes įgytume įvaikystę. O kadangi esate įvaikiai, Dievas atsiuntė į mūsų širdis savo Sūnaus Dvasią, kuri šaukia: „Aba, Tėve!“ Taigi tu jau nebe vergas, bet įvaikis; o jeigu įvaikis, tai Dievo valia ir paveldėtojas.“
(Gal 3, 27–29; 4, 4–7)

6.5. Klausimai Pareigai prisėsti

1. Ar mums pavyksta drauge žengti į priekį dvasiniame gyvenime, savo kaip krikščionių keliu?
2. Ar priimame tai, kad mūsų žengimo į priekį ritmai ir ėjimo būdai yra skirtingi?
3. Ar priimame kito asmenis kitoniškumą?

6.6. Gairės komandos pasidalijimui

1. „*Pakrikštytas ar nepakrikštytas asmuo nėra tas pats*“, sako popiežius Pranciškus. Kaip į tai reaguojame?
2. „*Vieną krikštą nuodėmėms atleisti*“ (Nikėjos-Konstantinopolio tikėjimo išpažinimas): kaip suprantame, ką manome?
3. „*Savo Krikšto malonės dėka gyvename iš savo tikėjimo ir jame*“: skirtumas ir papildomumas, pritaikymas mūsų gyvenime.
4. „*Krikštas ir Sutvirtinimas yra Dievo dovanos priėmimas*...“: kaip suprantame šį teiginį? Kaip padaryti, kad ši dovana duotų vaisių poroje, šeimoje, mūsų aplinkoje?
5. Sutvirtinimas, krikščionio Sekminės: ar Sutvirtinimas yra Krikšto dalis, ar tai yra atskiras sakramentas?
6. Dvasios dovanų skirtingumas ir tai, kad jos viena kitą papildo.
7. Sutvirtinimo sakramentas „*suteikia ypatingą Šventosios Dvasios jėgą, kad skleistume ir gintume tikėjimą, kad išpažintume Kristaus vardą*“: skelbti, ginti tikėjimą – kaip man tai rūpi? Kaip mums tai rūpi?

7. PENKTAS SUSITIKIMAS
„KOMUNIJOS SAKRAMENTAS: EUCHARISTIJA, KRIKŠČIONIŠKO GYVENIMO ŠALTINIS IR VIRŠŪNĖ“

Nuo pat ankstyvųjų Bažnyčios laikų Eucharistija yra Prisikėlusiojo buvimo pripažinimo ženklas. Per Paskutinę vakarienę Kristus davė žmonėms savo Kūną ir Kraują kaip maistą, kaip savo Sandoros ženklą ir amžinojo gyvenimo šaltinį.

Žodis *eucharistija* kilęs iš graikų k. veiksmažodžio, reiškiančio dėkoti. Taip kalbame apie Kristaus dovanos priėmimą, dalyvavimą Jo mirtyje ir prisikėlime. Tik esame nerangūs išreikšti tai, ką patirti esame pakviesti asmeniškai ir Bažnyčioje, per kiekvieną eucharistinį susitikimą.

7.1. Kam reikia eiti į Mišias?

Kam to reikia? – Nes tai viską keičia...

Šis klausimas turėjo kilti jau III a. Sirijoje, nes vienas vyskupas rašė: „*Tegu niekas niekuo nesumenkina Susirinkimo jame nepasirodydamas, kad iš Kristaus kūno neatimtų vieno nario*.“ Nedalyvauti Mišiose reiškia atimti iš bendruomenės vieną jos narį.

Gyventi paties Dievo gyvenimu

Čia nekalbame apie naudingumą, apčiuopiamumą... Priimti Prisikėlusiojo kūną reiškia dalyvauti Jo prisikėlime, kuris jau prasidėjo: Jo kraujas, Jo gyvybė teka mūsų gyslomis; mes jau sudievinti, mumyse yra Dievo gyvenimas. Kiekviena Komunija padeda mums patirti šį amžinybės matmenį.

Mūsų gyvenimo auka

Per liturgiją krikščionys įžengia į aukojimo veiksmą: dėkoja už Dievo dovaną Jėzuje Kristuje ir atsako aukodami savo gyvenimą. Šis veiksmas susijęs su visais pakrikštytaisiais. Maitindamiesi Kristaus Kūnu, jie konkrečiai parodo ir įgyvendina Dievo tautos vienybę.

Atpažinti Dievo meilę

Tai mūsų tikėjimo slėpinys: kiekviena Eucharistija parodo Dievo Meilės veidą. Atsiriboję nuo tokios realybės nebeatpažįstame tokios meilės ar pamirštame ją esant. Ne, Mišių lankymas nėra teisinio įpareigojimo klausimas. *Tai gyvenimo klausimas...*

Dėkojimo eiga

Eucharistija yra *padėkos auka,* per visą šventimą einantis *ačiū*:

- Šventimas prasideda celebranto malda: „*Viešpaties Jėzaus Kristaus malonė, Dievo Tėvo meilė ir Šventosios Dvasios bendrystė tebūna su jumis visais.*“
- Baigiasi siuntimu: „*Telydi jus Viešpaties malonė – Dėkojame Dievui*.“ Visas šventimas yra dėkojimas už Dievo malonę ir šlovę.
- Per patį šventimo vidurį Eucharistinė malda tarsi atsako į tai, ko buvo prašoma pradžioje; galime „dėkoti Dievui“.

- Doksologija, pažodžiui išvertus – šlovės žodžiai, skiriami Tėvui, įvykdomi per Sūnų Dvasios vienybėje: „*Per Jį, su Juo ir Jame...*“, - taria celebrantas, tai tam tikru būdu apibendrina visą eigą. Garsiai ir tvirtai atsakome *amen,* nes toks yra mūsų tikėjimas.

Nuo Bažnyčios pradžios

Eucharistija buvo įsteigta per paskutinę Jėzaus ir Jo mokinių vakarienę. Dalindamasi duona ir vynu Bažnyčia paklūsta Jo įsakymui: „*Tai darysite mano atminimui*.“ Duonos laužymas tapo tikro ir veikiančio Prisikėlusiojo buvimo atpažinimo ženklu.

Dabartinė sandara siekia pirmuosius amžius, ji *atliekama vardan Dievo – Tėvo, Sūnaus ir Šventosios Dvasios:* susirinkimas, Dievo žodžio skaitymas ir komentaras, aukos, malda ir Įsteigimo pasakojimas, Komunija ir siuntimas. Bendruomeninis maistas vienija krikščionis, kad šie priimtų Kristaus Kūną ir taptų įsikūnijusiu Prisikėlusiojo buvimu.

Dvi neatskiriamos tarnystės

Pasakojimą apie Eucharistijos įsteigimą pateikia sinoptinės evangelijos – Mato, Morkaus ir Luko. Jono evangelijoje kalba apie Gyvenimo duoną (Jn 6, 22–59) eina iškart po pasakojimo apie duonos padauginimą, o iš Paskutinės vakarienės yra tik epizodas apie kojų plovimą – kaip apie paskutinį palikimą mokiniams: „*jūs turite vieni kitiems kojas mazgoti. Aš jums daviau pavyzdį, kad ir jūs darytumėte, kaip aš jums dariau*“ (Jn 13, 14 – 15). Tai du neatskiriami įsakymai – duonos ir vyno tarnystė ir tarnystė broliui.

Trys raktai, padedantys įžengti į šį slėpinį:

Velykų slėpinio sudabartinimas

Prisiminimas
„Štai kodėl šiandien švenčiame mūsų atpirkimo atminimą.“

Kalbame apie *dabar vykstančias apeigas*, per kurias remiamės į *praeities įvykį,* kad švęstume jo aktualumą ir netgi sudabartinimą, taip pat skelbdami ir jo ateitį: vakar buvome išgelbėti Kristuje, esame išgelbėti šiandien, ir visiškai būsime išgelbėti laikų pabaigoje. Visada esantis ir visada laukiantis tikėjimo slėpinys...
Eucharistija nėra nei kryžiaus, nei Paskutinės vakarienės pakartojimas. Ji *mums* sudabartina Velykų slėpinį, padaro mus jo amžininkais, su viltimi laukiančiais Jo sugrįžimo. Praeitis, dabartis ir ateitis persmelktos gyvojo Kristaus buvimo: „*Mes skelbiame, Viešpatie, tavo mirtį ir išpažįstame tavo prisikėlimą, laukdami tavęs ateinant.“*

Gyvenimo dovana

Auka

Šventąją auką apibūdina dovana ir meilė.
Senajame Testamente šis žodis apima du matmenis:
Vertikalus matmuo: atpažinti Dievo veikimą, Jo veltui duodamą dovaną, ir į Jį kelti šlovinimą. Auka yra *padėka,* pirminio santykio su kūrėju pripažinimas.
Horizontalus matmuo išreiškiamas kartu valgomo maisto *bendryste*.

Išliejamas *tyru* laikomo gyvūno *kraujas,* kaip simbolis, *kad gyvenimas priklauso tiktai Dievui:* paaukojimas parodo pripažinimą, kad viskas ateina iš Dievo ir viskas Jam grįžta. Tai pats Dievo gyvenimas (vertikalus matmuo) šitaip skleidžiamas bendruomenei (horizontalus matmuo), kad ją ištyrintų. Auka įgyvendina bendrystę.

Kristaus auka yra asmeninė auka, gyvenimo dovana. Išliedamas savo Kraują, Jis nutyrina*: „Tai naujosios ir amžinosios sandoros mano kraujas, kuris už jus ir visus išliejamas.“* Čia kalbame apie tobulą auką, bendrystės auką, suvienijančią visus žmones, kad jie nuo šiol sudarytų vieną kūną ir dalintųsi vienu gyvenimu: bendryste per žodį, kuriuo dalijamasi, to paties Kristaus Kūno ir Kraujo Komunija, narių tarpusavio bendryste. Visi darbai, atlikti dėl Dievo, yra laimės šaltinis.

Aukos prasmė nėra kančia, bet *meilė, duodama iki galo,* bendrystės šaltinis, nors dažnai tai labai susiję... Mus išgelbsti ne Kristaus kančia, o Meilė, su kuria jis tą kančią išgyveno. Kančia buvo kelias, kuriuo Jis turėjo eiti, kad įgyvendintų išganymą.

Šiandien esančio Kristaus atpažinimas

7.2. Buvimas

Šis buvimas suprantamas tik velykinio slėpinio dinamikoje ir susijęs su prisiminimu; tai sakramentinis ir simbolinis buvimas, vienijantis ir padedantis atpažinti; tikrasis buvimas – per Prisikėlusio Kristaus valią ir per Dvasios veikimą; tai aktyvus ir siūlomas santykis, gaunamas per tikėjimą.

Kalbėdama apie duonoje ir vyne tikrai esantį Kristų Bažnyčia pasitelkia sunkiai suprantamą žodį *transsubstanciacija* – tai substancijos perkeitimas.

Substancija – tai, kas pagrindžia kokio nors dalyko realumą, yra jo buvimo pagrindas. Pavyzdžiui, palto *substancija* – ne būti iš vilnos ar medvilnės, bet palaikyti šilumą. Tad kai Bažnyčia kalba apie duonos ir vyno transsubstanciaciją, ji patvirtina, kad šiandien gyvenančio Kristaus esybė yra duonoje ir vyne. *Tai tikrai, realiai ir substancialiai Prisikėlusiojo kūnas, duodamas* mums kaip maistas pagal Jo valią, kad ir mes taptume Jo Kūnu. Per Jo Meilės dovaną ir kuriamąją Dvasios galybę gili duonos ir vyno realybė *perkeičiama* į kitą realybę – šlovingojo Kristaus.

Susitikimas su prisikėlusiu Kristumi Eucharistijoje yra tikrai realus: priimdami Jo kūną, mes irgi esame perkeičiami, *transsubstancijuojami:* mūsų esybėje susidūria du kūnai. Esame gyvi *tabernakuliai*. Po Komunijos galime nusilenkti Kristui, tikrai esančiame kiekviename mūsų.

Buvimas, kuriuo reikia gyventi, amžinybės skonis

1 Kor 11, 26: „*Taigi, kada tik valgote šitą duoną ir geriate iš šitos taurės, jūs skelbiate Viešpaties mirtį, kol jis ateis*.“

3 stalai

Pirmas eucharistinis stalas surinko mus aplink Dievo Žodį, duodamą kaip maistas; Komuniją priėmėme prie antro – laužomos duonos. Ir tada atsiveria trečias, tarnystės: „*Eikite Kristaus*

ramybėje.“ – Tai siuntimas, kad kasdienybėje taptume maistu, skelbiančiu ir įgyvendinančiu išganymą, turinčiu išankstinį amžinybės skonį.
Gyventi krikščioniškai reiškia gyvenimą paversti dėkojimo auka, bendrystės ir ramybės šaltiniu:

- *tapti maistu*, teikti skonį pasauliui,
- *tapti žodžiu,* skelbti vilties naujieną,
- *tapti tarnyste* vieni kitiems.

Eucharistija – krikščioniško gyvenimo šaltinis ir viršūnė, pasistiprinimo ir siuntimo vieta, ji įveda judesio, nuolatos vedančio vis arčiau Dievo Karalystės, dinamiką.

7.3. Pasigilinimui

1 Kor 10, 16–17: „*Argi laiminimo taurė, kurią laiminame, nėra bendravimas Kristaus kraujyje? Argi duona, kurią laužome, nėra bendravimas Kristaus kūne? Jei viena duona, tai ir mes daugelis esame vienas kūnas: mes juk visi dalijamės viena duona*.“

Šv. Augustinas: „Kas būtų toks beprotis manyti, kad Dievui reikia mūsų aukojamų aukų? Dievui teikiamas garbinamas naudingas žmogui, ne Dievui. Šaltiniui jokios naudos, jei iš jo geriama, nei šviesai, jei ją regime. Tėra vienas būdas suprasti aukoms, aukotoms mūsų tėvų: tai buvo ženklas to, kas įvyko mumyse, tai yra mūsų susijungimas su Dievu. Regima auka yra sakramentas, tai yra šventas neregimos aukos ženklas... Juk Dievo gailestingumas yra tikroji auka... Tikroji auka tai viskas, ką darome tam, kad būtume suvienyti su Dievu, kad būtume bendrystėje su Juo. Dėl to žmogus, pašvęstas Dievo vardu ir pasiaukojęs Dievui, miręs pasauliui, kad gyventų Dievui, yra auka. Mūsų kūnas, kai dėl Dievo jį suvaldome ir neatsiduodame blogiui, yra auka. Tam mus ragina apaštalas Paulius: „*Dėl Dievo gailestingumo prašau jus, broliai, aukoti savo kūnus kaip gyvą, šventą, Dievui patinkančią auką, kaip dvasinį Dievo garbinimą.*“ (Rom 12, 1)

Tad tikroji auka yra visi darbai, prisidedantys prie mūsų susivienijimo su Dievu šventoje visuomenėje, tai yra visi darbai, skirti šiam aukščiausiam gėriui, kurio dėka galime būti tikrai laimingi. Tad taip tikrosios aukos yra gailestingumo darbai, skirti arba mums patiems, arba artimui, kuriuos atnešame Dievui. Vienintelis tokių darbų tikslas yra gelbėti mus nuo nelaimės ir aprūpinti mus laime, kuri pasiekiama tik aukščiausiojo gėrio dėka, apie kurį sakoma: „*Man gera būti arti Dievo*.“ (Ps 72, 28)

Tokia yra krikščionių auka: būnant daugybei, sudaryti vieną kūną Kristuje. Bažnyčia nepaliaudama kartoja šią auką altoriaus sakramente, gerai žinomame tikintiesiems. Ten jai parodoma, kad tame, ką ji paaukoja, paaukojama ji pati.“

(*Dievo miestas,* X, 5–6)

Maurice Zundel: „Ir tai šis didžiulis stebuklas (Kristaus buvimas...), kuris įvyksta per visus amžius ir atsinaujina Eucharistijoje, šis didžiulis stebuklas, iš Bažnyčios padarantis Buvimo indą, Buvimą be triukšmo, tylų Buvimą, mus atkuriantį ir tyrinantį Buvimą, Buvimą, kur girdime virpant Meilės amžinybę.“

(*Une autre regard sur l‘Eucharistie,* p. 135)

Popiežius Pranciškus: „Eucharistija yra Dievo išganomojo veikimo viršūnė: iš tiesų, tapęs dėl mūsų laužoma duona, Viešpats Jėzus išlieja ant mūsų visą savo gailestingumą ir savo meilę, taip atnaujindamas mūsų širdį, mūsų gyvenimą ir mūsų būdą palaikyti santykį su Juo ir su mūsų broliais. Dėl to, artindamiesi prie šio sakramento, paprastai sakome, kad „priimame komuniją“ – tai reiškia, kad per Šventosios Dvasios galybę dalyvavimas eucharistiniame

valgyje mus išskirtiniu ir giliu būdu suderina su Kristumi; tai mums jau suteikia išankstinį visiškos bendrystės su Tėvu skonį, kai dangiškoje puotoje su visais šventaisiais patirsime neįsivaizduojamą džiaugsmą kontempliuodami Dievą veidas į veidą.

(*Katechezės,* 2014)

7.4. Malda

„Ir štai tą pačią dieną du [mokiniai] keliavo į kaimą už šešiasdešimties stadijų nuo Jeruzalės, vadinamą Emausu. Jie kalbėjosi apie visus tuos įvykius. Jiems taip besikalbant ir besiginčijant, prisiartino pats Jėzus ir ėjo kartu. Jų akys buvo lyg migla aptrauktos, ir jie nepažino jo.

(...) Jėzus jiems tarė: „O jūs, neišmanėliai! Kokios nerangios jūsų širdys tikėti tuo, ką yra skelbę pranašai! Argi Mesijas neturėjo viso to iškentėti ir žengti į savo garbę?!“ Ir, pradėjęs nuo Mozės, primindamas visus pranašus, jis aiškino jiems, kas visuose Raštuose apie jį pasakyta.

Jie prisiartino prie kaimo, į kurį keliavo, o Jėzus dėjosi einąs toliau. Bet jie privertė jį pasilikti, prašydami: „Pasilik su mumis! Jau vakaras arti, diena jau besibaigianti...“ Tuomet jis užsuko pas juos. Vakarieniaudamas su jais prie stalo, paėmė duoną, sukalbėjo palaiminimą, laužė ir davė jiems. Tada jų akys atsivėrė, ir jie pažino Jėzų, bet jis pranyko jiems iš akių. O jie kalbėjo: „Argi mūsų širdys nebuvo užsidegusios, kai jis kelyje mums kalbėjo ir atvėrė Raštų prasmę?“

Jie tuoj pat pakilo ir sugrįžo į Jeruzalę. Ten rado susirinkusius Vienuolika su savo draugais, kurie sakė: „Viešpats tikrai prisikėlė ir pasirodė Simonui“. O jie papasakojo, kas jiems atsitiko kelyje ir kaip jie pažino Jėzų, kai jis laužė duoną.“

7.5. Klausimai pareigai prisėsti

„Auka įgyvendina bendrystę“.

- Auka mūsų poros gyvenime: auka – dėkojimas ir auka – iki galo duodama meilė.
- Ar mes užleidžiame vietą vienas kitam, kaip Kristus pasiaukojo už mus, kad augtume?
- Bendrystė mūsų poroje.

Ar manau, kad tu, mano sutuoktinis (-ė), esi Dievo šventykla, Kristaus tabernakulis?

7.6. Gairės komandos pasidalijimui

1. Ar eiti į Mišias mums yra gyvybiškai svarbu?
2. Kokią vietą skiriame Eucharistijai kasdieniame gyvenime, taip pat kokią vietą skiriame savo kasdienybei Eucharistijos šventime? Ar suvokiame, kad Viešpačiui aukojame, tai, ką darome gyvenime? Ar susivokiame padėti ant altoriaus visą savo gyvenimą, kad paaukotume jį „per Kristų, su Juo ir Jame“? Kokią vietą skiriame trečiam stalui?
3. Trys krikščioniško gyvenimo matmenys: „tapti maistu, tapti žodžiu, tarnauti“; kaip yra mūsų poroje?
4. „*Laukdami tavęs ateinant*“: ar vis dar Jo laukiame?
5. Ar sugrįžęs Kristus ras žemėje tikėjimą?

8. ŠEŠTAS SUSITIKIMAS
„DIEVO GAILESTINGUMO SAKRAMENTAI: SUTAIKINIMAS IR LIGONIŲ PATEPIMAS“

Jėzuje Kristuje Dievas atsiskleidžia kaip iki pat savo gelmių sujaudintas žmogaus kančios. Gydymo ir ėjimo viltyje sakramentai patvirtina, kad nuodėmė ir mirtis netaria paskutinio žodžio.

Per Krikštą gavome naują gyvenimą, buvome pažymėti Šventosios Dvasios, jau esame prisikėlusio Kristaus Kūnas, ir vis dėlto Jo prisikėlimas dar turi būti mumyse užbaigtas. Kankinami to, kas ardo mūsų gyvenimą, mes drauge su šv. Pauliumi tariame: *„Aš net neišmanau, ką daraus, nes darau ne tai, ko noriu, bet tai, ko nekenčiu.“* (Rom 7, 15)

Sakramentai yra kelias turint išganymo viltį, pažymėtą žmogiškos patirties. Ši viltis, kaip žinome, yra persmelkta kančios ir ligos. Bažnyčia, siūlydama Atleidimo ir Ligonių patepimo sakramentus, parodo, kad Dievo gailestingumas, duodamas iki galo, ir toliau ateina pas mus ten, kur esame paralyžiuoti – nuodėmės ar ligos – ir atveria mums vilties kelią.

Išganymas apima visą asmenį

Sutaikinimas primena, kad nors per Krikštą buvo nuplautos mūsų nuodėmės, kasdien mums reikia vis iš naujo atleisti. Dievo akyse pamatome, kad esame svarbesni nei mūsų silpnumas. Šis sakramentas sudabartina per Krikštą gautą dovaną.

Ligonių patepimas suteikia galimybę gyventi laikantis ištikimybės Krikštui, ligoje ar išmėginime, patiriant nerimą ar vienatvę. Kristaus buvimas ateina pas kenčiantį, kaip Jis visada darydavo gyvendamas ir mirdamas, kad įsivestų jį į prisikėlimo veiksmą. Per visų sakramentų teikimą dėl išganymo ar pagydymo yra liečiamas kūnas, o Ligonių patepimas tai parodo ypatingu būdu. Sušlubavęs kūno vientisumas gali sukelti neviltį, tad šis sakramentas išreiškia tikėjimą Jėzumi išgelbėtoju, kurio išgelbėjimas pasiekia visus asmens matmenis.

8.1. Jėzus ir kančia

Pradinis paralyžius yra nuodėmė

Ar liga susijusi su nuodėme? Savo mokiniams, uždavusiems tokį klausimą dėl aklo gimusio, Jėzus tvirtai atsako: „*Nei jis nusidėjo, nei jo tėvai*.“ (Jn 9, 3) Tai iliustruoja pasakojimas apie atleidimą ir paralyžiuotojo išgydymą (Mt 2, 1–12).

Morkus pasakoja apie didžiulę Kafarnaume susirinkusią minią, apsupusią namą, kuriame buvo Jėzus, kad Jo pasiklausytų. Vietos nebėra, tad kai žmonės atneša paralyžiuotąjį, jie turi surasti išeitį ir nuleidžia jį per stogą.

Taip viena po kitos griūva sienos – nutolimo siena, nes paralyžiuotasis atsiduria arti Jėzaus, nuodėmės siena, nes nuodėmės atleidžiamos, ligos siena, nes paralyžiuotasis pakeliamas ir išeina nešdamas savo gultą.

Kai Jėzus išlaisvina iš paralyžiaus, Jis išgydo visą asmenį. Nėra taip, kad liga – nuodėmės pasekmė, bet nuodėmė yra pirmasis paralyžius, kurį regi Kristus. Tai svarbiau nei fizinis paralyžius, nes jį išgydyti gali tik vienas Dievas.

Jėzus ateina pas visą žmogų, kad jį pakeltų. Nuodėmė – pirmas grandinės žiedas. Jėzaus galia kūnui yra Jo galios nuodėmėms, visiško išlaisvinimo ženklas, tai džiaugsmo šaltinis ir Dievo šlovinimas.

Asmeninis ir bažnytinis kelias

Šis tekstas parodo du krikščioniško gyvenimo matmenis, visada susiję: Kristus *asmeniškai* kreipiasi į paralyžiuotąjį: „*sūnau*“, prieš atleisdamas jo nuodėmes ir jį pakeldamas. Bet susitikimą surengia nešikai: „*išvydęs jų tikėjimą*“: tai *bažnytinis* kelias.

Serganti širdis atskiria

Ši Evangelija – vilties šaltinis. Būti pastatytam ant kojų, kad sutiktum Kristų, reiškia *būti pagydytam ir sutaikytam.* Tikroji liga yra širdies, kuri atskiria, tolina nuo Dievo ir kitų žmonių. Bažnyčioje esame kviečiami nešti vieni kitus.

Regint kančią, Jėzui „jų pagailo“, šis žodis tiesiogiai reiškia *turėti įsčias,* kaip moteris, kuriai atėjo metas gimdyti. Kai Jėzus susiduria su fizine (aklieji, raupsuotieji...) ar moraline kančia (sutrikusios išalkusios minios; tėvas, laukiantis sūnaus...), Jis sujaudinamas iki pačios gelmės.

Jo laikysena parodo Gailestingąjį Tėvą, kuris ateina į žmogaus gyvenimą.

Ištikimas Dievas, besirūpinantis žmogumi

Kaip ir Sutaikinimo sakramentą, Ligonių patepimą reikia suprasti kaip Krikšto ir Sutvirtinimo sakramentų išsiskleidimą. Šis sakramentas atskleidžia veidą ištikimo Dievo, kuris rūpinasi žmogumi, atjaučia ir kenčia drauge su juo.

„Susitaikinkite su Dievu!“ (2 Kor 5, 20)

Per šį susitikimą aptarsime tik atleidimo prašymo, kurį šiandien dažnai taip sunku atlikti, eigą. Vis dėlto, jei priimame šią Bažnyčios siūlomą eigą, čia slypi begalė turtų.

Keturios sudedamosios dalys

Atgailos ir Sutaikinimo sakramentą sudaro keturios dalys: ši eiga įrašyta į Sandoros dinamiką (žr. antrą susitikimą) ir patiriama Bažnyčioje, kuri remiasi Dievo meile.

- **Apibusis priėmimas**

Jei nusideda vienas Kristaus kūno narys, tai paliečia visą kūną. Per asmenišką susitikimą kunigas yra kviečiamas priimti atgailaujantįjį Dievo ir bendruomenės vardu. Per bendruomeninį šventimą aiškiai parodoma, kad šiuo sutaikinimo ir atleidimo prašymo keliu einame visi drauge.

- **Klausytis Dievo žodžio**

Sudėtingas mūsų santykis su šiuo sakramentu dažnai kyla dėl to, kad pamirštame pradėti nuo panirimo į Dievo žodžio šviesą. Pradedame nuo savęs: „ką pasakysiu?“, tai yra leidžiamės į savo gyvenimo šešėlius ir po to stebimės, kad susitrenkėme! Tarsi kvailys, žiūrintis į saulę jam rodančio žmogaus pirštą, o ne į pačią saulę. Evangelijos teksto skaitymas krikščionims yra pirmas žingsnis. Jį simbolizuoja velykinė žvakė ir jis nušviečia visą mūsų gyvenimą: šios *Gerosios Naujienos* šviesoje peržvelgiame savo gyvenimą.

- **Išpažinti Dievo meilę tuo pačiu metu kaip nuodėmę**

Įsivaizduokime, kad kam nors sakome: „Einu išpažinsiu Dievo meilę!“ Vis dėlto, prieš einant išpažinties, būtent to iš manęs prašo Bažnyčia. Kiekviena Evangelijos pastraipa parodo ypatingą šios meilės aspektą. Tai ne miglota Dievo idėja, bet Dievas, regintis vargstančią našlę, paralyžiuotąjį, žmones, nežinančius, kur eiti... Jo meilė įgauna kūną konkrečiose gyvenimo situacijose. Jo meilės, išpažintos tikėjime, šviesoje pripažįstame visas savo nuodėmes, kai atmetėme meilę. Tai viską keičia. Ir kuo labiau atrandu Jo meilę, tuo labiau man aiškėja mano neištikimybė...

- **Priimti Dievo meilę, kad ją liudytume visiems**

Dievas žengia pirmą žingsnį, bet Jis savęs neprimeta. Tokio veltui ir be jokių išlygų teikiamo atleidimo vaisius raškome tik sutikę, kad Jis keistų mūsų gyvenimą. Priimdami nuodėmių atleidimą visiškai nuoširdžiai pasiryžtame ką nors savo gyvenime pakeisti: skirti laiko maldai, atlikti draugišką veiksmą, pasidalinti... Kai mums atleista, patys tampame atleidimu, šitaip dirbame įgyvendindami Karalystę.

Bažnyčia – sutaikinimo ženklas ir įrankis

Bažnyčia ir atskleidžia, ir įvykdo šį susitikimą su Dievu. *Ji gali tapti sutaikintoja, nes ji jau yra sutaikinta.* Ji yra sutaikinimo ženklas ir įrankis, ir kviečia kiekvieną iš savo narių tokiais tapti. Sutaikinimas yra *užkrečiamas reiškinys,* tai būdas būti ir gyventi, kuris neapsiriboja atgailos sakramentu, bet iš viso gyvenimo padaro susitikimo su Dievu sakramentą. Kiekvienas teisingumo ir taikos, meilės ar draugystės, brolybės ir solidarumo veiksmas ir žvilgsnis yra išlaisvinimo ir sutaikinimo darbas.

Tai kvietimas, kad mums būtų atleista, kad taptume atleidimu ir meilės pasiuntiniais.

Asmeninis santykis su Dievu

8.2. Sutaikinimo sakramento džiaugsmas

Sutaikinimo sakramentas įveda žmogų į asmeninį santykį su Dievu Tėvu, kuris pripildo džiaugsmo ir paliečia mumyse tikrą troškimą. Taip Jis atveria mūsų širdis ir perduoda mums savo jėgą, kad paprašytume iš Jo atleidimo.

Bet tai visada sudėtingas žingsnis. Vyskupas Martini[10] siūlo pasiruošimą iš trijų žingsnių:

Šlovinimo išpažintis. Pradėti išpažįstant Tėvui konkretų dalyką, ką Jis yra mumyse nuveikęs, ir už tai Jam padėkoti.

Gyvenimo išpažintis. Neruošti nuodėmių sąrašo, bet pasistengti suprasti, kas šiandien ypač atskiria nuo Dievo ir kitų žmonių.

Tikėjimo išpažintis. Vilties aktas pasitikint Tėvu, kuris mane pasitinka mano silpnume, kad suteiktų jėgų išeiti iškelta galva ir atleistomis nuodėmėmis.

Šiandien išmokime priimti Viešpatį į pačias mūsų sužeistos esybės gelmes.

Kad galėtume Jį atpažinti ir iš visos širdies išpažinti, sušukdami kaip apaštalas Jonas: „*Tai Viešpats*!“

[10] *Se trouver soi-même*, Brepols, Paris, 1997, 116–124.

8.3. Pasigilinimui

Katalikų Bažnyčios katekizmas: „Viešpats Jėzus Kristus, mūsų sielų ir kūnų gydytojas, atleidęs paralyžiuotajam nuodėmes ir grąžinęs jam kūno sveikatą, norėjo, kad Jo Bažnyčia Šventosios Dvasios galia tęstų Jo gydymo ir išganymo darbą, reikalingą ir jos nariams. Toks yra dviejų gydymo sakramentų – Atgailos ir Ligonių patepimo – tikslas.“ (1421)

Popiežius Pranciškus: „Per Įkrikščioninimo sakramentus – Krikštą, Sutvirtinimą ir Eucharistiją – žmogus gauna naują gyvenimą Kristuje. Dabar, kaip visi tai žinome, tą gyvenimą nešiojamės „moliniuose induose“ (2 Kor 4, 7), esame dar veikiami pagundos, kančios, mirties ir dėl nuodėmės galime tą naują gyvenimą net prarasti. Todėl Viešpats Jėzus panoro, kad Bažnyčia tęstų Jo išganymo darbą savo nariams, ypač per *Sutaikinimo* ir *Ligonių patepimo* sakramentus, kuriems galime suteikti „gydymo sakramentų“ vardą. Sutaikinimo sakramentas yra gydymo sakramentas. Kai einu išpažinties, tai tam, kad būčiau pagydytas, kad pagydyčiau savo sielą, širdį, tai, ką padariau ir kas nepasisekė. Biblinis įvaizdis, tai geriausiai išreiškiantis ir parodantis giluminę sąsają, yra atleidimas paralyžiuotajam ir jo išgydymas, kai Viešpats pasirodo ir kaip sielų, ir kūnų gydytojas (žr. Mk 2, 1–12; Mt 9, 1–8; Lk 5, 17–26).

(...) Mieli draugai, švęsti *sutaikinimo* sakramentą reiškia būti apgaubtam šilto glėbio: tai begalinio Tėvo gailestingumo apkabinimas.

(...) kas kartą, kai švenčiame *Ligonių patepimo* sakramentą, Viešpats Jėzus kunigo asmenyje prisiartina prie kenčiančio, kuris sunkiai serga ar yra garbaus amžiaus. Palyginime pasakojama, kad Gerasis samarietis (Lk 10, 30–35) pasirūpina kenčiančiu žmogumi, ant jo žaizdų užpylęs aliejaus ir vyno. Aliejus primena mums tai, ką kasmet laimina vyskupas per Didžiojo ketvirtadienio Krizmos Mišias ir kas numatyta ligonių patepimui. O vynas yra ženklas Kristaus meilės ir malonės, ištrykštančių iš Jo gyvenimo dovanos mums ir kurios visu turtingumu pasirodo sakramentiniame Bažnyčios gyvenime. Galiausiai kenčiantis asmuo yra patikimas užeigos savininkui, kad šis toliau juo rūpintųsi, nepaisydamas išlaidų. Tad kas tas užeigos savininkas? Tai Bažnyčia, krikščionių bendruomenė, tai mes, kuriems Viešpats Jėzus patiki kiekvieną dieną tuos, kurių kūnas ir siela sužeisti, kad mes ir toliau ant jų neribotai lietume visą Jo gailestingumą ir išganymą.“

(*Katechezės*, 2014)

2 Kor 5, 18–20: „*O visa tai iš Dievo, kuris mus per Kristų sutaikino su savimi ir davė mums sutaikinimo tarnystę. Juk tai Dievas Kristuje sutaikino su savimi pasaulį, nebeįskaito žmonėms nusikaltimų ir patikėjo mums sutaikinimo žinią. (...) Kristaus vardu maldaujame: „Susitaikinkite su Dievu!“*

Jok 5, 13–16: „*Tesimeldžia. Kas nors džiaugiasi? Tegul gieda. Kas nors pas jus serga? Tepasikviečia bažnyčios vyresniuosius, ir jie tesimeldžia už jį, patepdami aliejumi Viešpaties vardu. Tikėjimo malda išgelbės ligonį, ir Viešpats jį pakels, o jeigu jis būtų nusikaltęs, jam bus atleista. Tad išpažinkite vieni kitiems nuodėmes ir melskitės vieni už kitus, kad atgautumėte sveikatą.“*

8.4. Malda

Myliu VIEŠPATĮ, nes jis girdi,
klausosi mano maldavimų balso.

Jis girdi mane, –
šauksiuosi jo, kol tik būsiu gyvas.
Mirties kilpos apraizgė mane,
apėmė mane Šeolo kančios, –
buvau graužiamas sielvarto ir nerimo.
Tada šaukiausi VIEŠPATIES vardo:
„O VIEŠPATIE, maldauju tavęs,
gelbėk mano gyvastį!“

Maloningas VIEŠPATS ir teisus;
mūsų Dievas gailestingas.
VIEŠPATS gina bejėgius, –
kai buvau pavojuje, jis mane išgelbėjo.
Nusiramink, mano širdie,
nes Dievas buvo man geras.
Juk jis išgelbėjo mane nuo mirties,
nušluostė man ašaras,
neleido mano kojoms paslysti.
Todėl einu savo keliu VIEŠPATIES Artume
gyvųjų šalyje.
(...)

Brangi VIEŠPATIES akyse
yra jo ištikimųjų mirtis.
O VIEŠPATIE, aš tavo tarnas, – tarnauju tau,
kaip tarnavo mano motina.
Mano pančius tu atrišai.
Atnašausiu tau padėkos auką
ir šauksiuosi VIEŠPATIES vardo.
Savo įžadus VIEŠPAČIUI vykdysiu
visos jo tautos sueigoje –
VIEŠPATIES Namų kiemuose,
tavo viduryje, Jeruzale!
Šlovinkite VIEŠPATĮ!

(Ps 1–9; 15–19)

8.5. Klausimai Pareigai prisėsti

1. Kuriuo metu pajutome, kad Dievas rūpinasi mumis abiem, mus abu atjaučia, kartu su mumis kenčia, drauge su mumis abiem džiaugiasi?
2. Džiaugsmo vieta mūsų poroje.

8.6. Gairės komandos pasidalijimui

1. Sutaikinimas, užkrečiamas reiškinys: priimti atleidimą ir atleisti sau. Ar apie tai galvojame, tai darome, regime tai kaip etapą Dievo Karalystės įgyvendinimui?
2. Mūsų laisvė, mūsų sprendimai: kaip juos panaudojame? Ar kad darytume gėrį, kuriuo norime, ar blogį, kurio nekenčiame? Kur yra tikrasis mūsų troškimas?
3. „Ką gi aš padariau gerajam Dievui?“ Tikrai esame tai girdėję, o gal net taip galvoję! Dievas kaltinamas dėl kančios, nelaimės... Ką apie tai manome? Koks mūsų atsakymas?

4. „Regint kančią, Jėzui jų pagailo“, „Dievas yra gailestingas ir mylintis, lėtas supykti ir kupinas ištikimosios meilės“; ar toks Dievo paveikslas atitinka mano turimą? Kokį Dievo įvaizdį skleidžiame?
5. Vyskupo Martini siūlomas 3 žingsnių pasirengimas – ar tai atveria horizontus mūsų asmeninei praktikai?
6. Priimti Sutaikinimo sakramentą visada sunku. Ar galime dėl to komandoje vieni kitus palaikyti? Gal reikia ką nors dėl to „sugalvoti“?

9. SEPTINTAS SUSITIKIMAS
„DIEVAS, KURIS PAKVIEČIA IR PASITIKI: ŠVENTIMAI IR SANTUOKA“

Du sakramentai, išreiškiantys Dievo tikėjimą žmogumi: Dievas rizikuoja pasitikėti žmogumi, Jis laiduoja už tuos, kuriuos pašaukia tarnauti bendruomenei.

Kodėl susiejame šiuos du sakramentus, nors dabartinėje Romos katalikų praktikoje, išskyrus vedusių diakonų įšventinimą, jie, atrodo, nesiderina?

Bet Katalikų Bažnyčios katekizme, poskyryje *Tarnavimo bendrystei sakramentai*, jie sudėti kartu kaip skirti *kitų žmonių išganymui*: „Jie prisideda ir prie asmeninio išganymo, tačiau per tarnavimą kitiems. Bažnyčiai jie suteikia ypatingą misiją ir tarnauja Dievo tautos statydinimui.“[11]

Dievo patikėtiniai

Dievas patiki ypatingą misiją įšventintiems patarnautojams ir krikščionims sutuoktiniams, kad vestų savo tautą išganymo keliu. Dievas, kuris dar kartą atsiduoda į žmonių rankas, suteikdamas jiems savo pasitikėjimą, atsiveria...

Bažnyčiai statyti

Įšventintiems apaštališkai tarnybai – diakonams, kunigams ir vyskupams – Dievas patiki misiją prižiūrėti Bažnyčios statybą. Šventimų sakramentas skirtas Dievo tautai patarnauti, kad būtų užtikrintas jos tęstinumas, išsiskleidimas ir vystymasis.

Atspindėti Dievo meilę

Naujai porai Dievas, rodos, taria: „Pasitikiu jumis, jūsų meilės troškimas toks stiprus, kad esate kviečiami atspindėti mano Meilę žmonėms, jūsų sandora jau yra mano Sandoros atspindys.“ Santuokos sakramentas taip pat yra abipusė sutuoktinių tarnystė, kad būtų užtikrintas kito asmens augimas, išsiskleidimas ir vystymasis.

9.1. Tarnavimas bendrystei

Šventimai ir santuoka skirti patarnauti bendrystei – bažnytinei arba šeimos.

Šventimų sakramentas įveda į tarnystę tuos, kurie yra pakviesti – visam laikui ir Bažnyčios pripažintu būdu – Bažnyčioje ir Bažnyčiai Kristaus vardu vykdyti ganytojo tarnystę. Diakonai, kunigai ir vyskupai gauna šventą galią, kuri išreiškiama *tarnyste* (tarnystė graikiškai yra diaconia). Ir šv. Paulius vartoja šį žodį kalbėdamas apie tuos, kurie dirba skelbdami Evangeliją (Rom 11, 3). Popiežius, Romos vyskupas, save laiko *tarnų tarnu:* dieną, kai buvo išrinktas, popiežius Pranciškus atsiklaupė prašydamas susirinkusių melstis, kad jis pajėgtų priimti savo misiją.

Santuokos sakramentas įgyvendina bendrystę tarp sutuoktinių, skirtą šventinti vienam kitą, didinti ir žmonių šeimą, ir Dievo tautą. Intymi sutuoktinių sąjunga – fizinė ir dvasinė – taip pat numato visišką ir galutinę bendrystę Dieve.

[11] Katalikų Bažnyčios katekizmas, 1534.

Įsišakniję Krikšte

Šių dviejų sakramentų šaknys – Krikštas ir Sutvirtinimas. Vatikano II susirinkimas primena, kad yra viena Kunigystė – Kristaus. Susirinkimas kalba apie *pakrikštytųjų kunigystę* ir *tarnaujamąja kunigystę,* jos abi priklauso *vienai Kristaus kunigystei.* Esminis jų skirtumas nėra Kristaus kunigystė, kuri visada išlieka vienintelė ir nedaloma, taip pat ne šventumas, į kurį yra pakviesti visi tikintieji, bet *misija.*

- *Tarnaujamoji kunigystė* suteikia *įpareigojimą,* kuris išreiškiamas triguba misija sekant paskui Kristų: *skelbti* Dievo žodį, *šventinti* malda ir sakramentais ir *burti* bendruomenę. Ji įsišaknija apaštališkos įpėdinystės eilėn ir padaro iš įšventintų tarnautojų Kristaus ir Bažnyčios tarnus, kurių veikimas niekada nesibaigia ties bažnyčių durimis...
- *Pakrikštytųjų kunigystė* yra egzistencinė kunigystė, kuri vykdoma kasdieniame gyvenime, kuris perkeičiamas atpažįstant jame Dievo buvimą. Pavyzdžiui, du žmonės dirba labdaros organizacijoje, ir abiejų darbas, laimei, vienodai geras. Ir vis dėlto kai krikščionis čia atpažįsta Dievo buvimą, kai kiekvieną sutiktą asmenį jis patiki Viešpačiui, ta vieta tampa *šventa erdve,* bendrystės vieta.

9.2. Kristaus ir Bažnyčios santykis: meilės santykis

Pasitikinti Tėvo Meilė

Nors šventimai ir santuoka yra skirtingos prigimties, abu jie persmelkti tuo pačiu meilės, suvokiamos tik per pasitikinčią Tėvo meilę, judesiu.

Šventimų sakramentas be paliovos primena, kad Bažnyčios kūno galva yra Kristus. Dėl to krikščioniškas gyvenimas yra gyvenimas degant Dievu ir kitais žmonėmis. Būtent taip gyvena įšventinti tarnautojai, tarnaudami bendruomenei, ir tokia pati aistra traukia sutuoktinius vieną prie kito.

Paulius, kreipdamasis į Efezo krikščionis (Ef 5, 22–33), sako, kad santuokinė meilė parodo Kristaus meilę Jo Bažnyčiai. Vatikano II susirinkimas vysto šią mintį ir patvirtina, kad santuoka yra Kristaus ir Bažnyčios santykio *atspindys* ir įgyvendinimas. Tai sunku suprasti, bet tai viską keičia. Dievas ne tik garantuoja už mūsų santuoką, bet Jis net kerta lažybų, kad mūsų meilė atspindės Jo meilę!

Velykų dinamika

Gyventi sandoroje reiškia nuolat judėti nežinomybės link. Tam reikia atsisakyti savęs, paleisti. Šventimai ir santuoka įsitraukia į velykinę dovanos dinamiką, einančią per savęs ištrynimą, kad tarnautume didesnei laimei.

Kristus *nusižemino* ir tapo tarnu iki pat Kančios, parodė, iki kur gali nuvesti Meilė-Aistra.

Dovana tarnaujant Kristui ir bendruomenei

Įšventintas tarnautojas, degantis žmonėmis, žino, kad bendrystės kelias reikalauja dovanoti save, tarnaujant Dievo Karalystės išsipildymui.

Kai kunigas vadovauja eucharistiniam valgiui vienintelio vyriausiojo kunigo vardu, jis veikia *atstovaudamas Kristaus asmeniui*[12], kuris atsiduoda į jo rankas. Jis nėra Kristus, bet Jį *padaro regimą* ir primena, kad savo ir bendruomenės vardu veikia pats Kristus.

Abipusis atsidavimas tarnaujant sutuoktiniui

Poroje toks asmens išnykimas įmanomas tik esant *abipusiam troškimui,* kad kitas augtų ir augti drauge su juo. Pasirinkti gyventi Krikšto gyvenimą santuokoje reiškia sutikti sekti Kristų einant griežtai Jo velykiniu keliu. Tai būdas atsiduoti kitam žmogui, pasiaukoti. Kaip ir Eucharistijoje, santuoka yra *kūnas, aukojamas už kitą*. Per Eucharistiją sutuoktiniai, drauge priimdami Prisikėlusiojo kūną, tikrai tampa *vienu kūnu.*

Santuoka, Sandoros sakramentas

Dabar apsistokime ties krikščioniškos santuokos ypatumu. Ši sandora tarp vyro ir moters, skirta šeimos bendruomenei, yra būdas visu savo gyvenimu atsakyti į Dievo kvietimą, išsakytą per Krikštą. Santuoka – būdas gyventi kaip porai ir kaip tėvams. Tai šį tą pasako apie Dievo sandorą su žmonėmis: tai kiekvieno sutuoktinio tarnystės sakramentas, kad jie vienas kitą šventintų.

Santuoka šį tą pasako apie Sandorą su Dievu

Kai vyras ir moteris pripažįsta, kad jų meilės centre yra Viešpats, jie taip pat atranda ir Jo Sandoros ypatumus: *pasitikėjimą,* tikėjimą kitu, nes Dievas niekada šio pasitikėjimo neatsižada; *atleidimą,* nes Dievas yra atleidimas ir atleidimas tampa krikščioniškos būties pagrindu; *abipusiškumą,* besiremiantį *laisvu* sutikimu, mokosi priimti kito asmens *skirtingumą*; *vaisingumą,* kaip begalinį meilės tryškimą, *gyvo ir gaivinančio* gyvenimo šaltinį; *ištikimybę* neribotam laikui.

Sandora, galinti tapti dieviškosios Meilės atspindžiu

Santykis, kurį Dievas kuria su žmonija, yra patikima istorija be gręžiojimosi atgal.

Ir jei krikščioniška sandora rutuliojasi *tikėjime* ir pasitikint vienam kitu, turint *vilties* gyventi ištikimai, taip pat šeimos, socialinio ir dvasinio vaisingumo *meilėje,* tada tokia sandora tampa dieviškosios Meilės atspindžiu.

Pasauliui parodyti Dievo-Trejybės meilę

Kaip drąsu įsivaizduoti, kad tarp Dievo ir žmogaus galėtų būti toks bendradarbiavimas, kad pora yra pakviesta ne tik tuo gyventi, bet ir parodyti tai pasauliui. Koks dieviškas pasitikėjimas siūlyti vyrui ir moteriai parodyti *dieviškąją meilę!*

Įsipareigodami Dievo akivaizdoje, sutuoktiniai krikščionys daugiau ar mažiau sąmoningai patvirtina, kad jie į savo meilę įtraukia amžinybės matmenį. Šis matmuo visad išliks slėpiningas ir po truputį atsiskleis kiekvieną dieną.

Vienam tai neįmanoma... ir popiežius Pranciškus kalba apie Dievo vestuvių dovaną: „*Tikroji „vestuvių dovana“ yra ši! Jūsų sąjunga atspindi Švč. Trejybę, su Kristaus malone jūs esate gyva ir įtikinama Dievo bei Jo meilės ikona*.“

Koks didžiulis Meilės slėpinys!

[12] Žr. Lumen Gentium, 10.

9.3. Pasigilinimui

Jonas Paulius II: „Tarnaujamoji kunigystė iš tiesų pati iš savęs nereiškia aukštesnio šventumo laipsnio, palyginti su įprasta tikinčiųjų kunigyste; bet per tarnaujamąją kunigystę kunigai yra iš Kristaus per Dvasią gavę ypatingą dovaną, kad galėtų padėti Dievo tautai ištikimai ir visiškai vykdyti jai patikėtą įprastą kunigystę.“

(*Instruction romaine*, 1997, p. 24)

Popiežius Pranciškus: „Po to eina du sakramentai, atitinkantys du ypatingus pašaukimus: kalbu apie Šventimus ir Santuoką. Tai du pagrindiniai būdai, kaip krikščionis gali iš savo gyvenimo padaryti meilės dovaną Kristaus pavyzdžiu ir vardu, ir taip prisidėti prie Bažnyčios statymo. (...)

Šventimai, kurie skleidžiasi trimis lygmenimis – tai vyskupystė, kunigystė ir diakonystė – yra sakramentas, įgalinantis vykdyti tarnystę, Viešpaties Jėzaus patikėtą apaštalams – ganyti Jo kaimenę Jo Dvasios galybe ir pagal Jo širdį. (...)

Kitas apibūdinimas, irgi kylantis iš šios sakramentinės vienybės su Kristumi, yra aistringa meilė Bažnyčiai. Apmąstykime šią ištrauką iš *Laiško efeziečiams*, kurioje šv. Paulius sako, kad Kristus „*mylėjo Bažnyčią ir atidavė už ją save, kad ją pašventintų, apvalydamas vandens nuplovimu ir žodžiu, kad padarytų sau garbingą Bažnyčią, neturinčią jokios dėmės nei raukšlės, nei nieko tokio, bet šventą ir nesuteptą*.“ (Ef 5, 25–27) Per *šventimus* tarnautojas visiškai pasišvenčia savo bendruomenei ir myli ją visa širdimi: tai jo šeima. Vyskupas, kunigas myli Bažnyčią toje savo bendruomenėje, myli stipriai. Kaip? Kaip Kristus myli Bažnyčią. Šv. Paulius tą patį kalba apie *santuoką:* vyras myli žmoną kaip Kristus myli Bažnyčią. Tai didis meilės slėpinys: kunigiškos tarnystės ir santuokos, dviejų sakramentų, kelio, kuriuo paprastai žmonės keliauja Viešpaties link. (...)

Kai vyras ir moteris švenčia *Santuokos* sakramentą, Dievas, galima pasakyti, juose *atsispindi,* įspaudžia juose savo savybes ir neišdildomą savo meilę. Santuoka yra Dievo meilės mums paveikslas. Iš tiesų ir Dievas yra bendrystė: trys asmenys – Tėvas, Sūnus ir Šventoji Dvasia – visada ir per amžius gyvena tobuloje vienybėje. Štai koks santuokos slėpinys: Dievas iš dviejų sutuoktinių padaro vieną esybę. Biblija pasitelkia stiprų pasakymą ir sako „vieną kūną“ – tokia intymi santuokoje yra sąjunga tarp vyro ir moters. Būtent čia ir yra santuokos slėpinys: Dievo meilė, atsispindinti poroje, nusprendusioje gyventi kartu. Dėl šios priežasties vyras palieka savo namus, tėvų namus, ir apsigyvena su savo žmona ir taip stipriai su ja susivienija, kad abu – sako Biblija – tampa vienu kūnu.“

(*Katechezės*, 2014)

9.4. Malda

Taigi, jeigu esama Kristuje paskatinimo, meilės paguodos, jei esama bendrystės Dvasioje, nuoširdumo ir užuojautos, tai padarysite mano džiaugsmą tobulą tuo, kad laikysitės vienos minties, turėsite vienokią meilę, santaiką ir sutarimą. Tegul nelieka vietos vaidams ar tuščiai puikybei, bet vienas kitą laikykite aukštesniu už save ir žiūrėkite kiekvienas ne savo naudos, bet kitų. Būkite tokio nusistatymo kaip Kristus Jėzus.

Jis, turėdamas Dievo prigimtį,
godžiai nesilaikė savo lygybės su Dievu,
bet apiplėšė pats save,
priimdamas tarno išvaizdą
ir tapdamas panašus į žmones.
Jis ir išore tapo kaip visi žmonės;

jis nusižemino,
tapdamas klusnus iki mirties, iki kryžiaus mirties.
Todėl ir Dievas jį išaukštino
ir padovanojo jam vardą, kilniausią iš visų vardų,
kad Jėzaus vardui priklauptų kiekvienas kelis
danguje, žemėje ir po žeme ir kiekvienos lūpos
Dievo Tėvo šlovei išpažintų:
„JĖZUS KRISTUS YRA VIEŠPATS!“

(Fil 2, 1–11)

9.5. Klausimai Pareigai prisėsti

1. Kaip mūsų poroje atspindime Dievo laikyseną mūsų atžvilgiu?
2. Kaip po to tą laikyseną atspindime kitų žmonių atžvilgiu?

9.6. Gairės komandos pasidalijimui

1. Dievo buvimo atpažinimas mūsų namuose: ką mums gali reikšti iš poros, šeimos, padaryti šventą erdvę?
2. Mūsų pora – Švč. Trejybės atspindys? „*Intymi sutuoktinių vienybė, fizinė ir dvasinė, taip pat numato visišką ir galutinę bendrystę Dieve*.“ Pora kaip meilės, tvyrančios Dieve tarp Trejybės asmenų, paveikslas: kaip šia realybe galime gyventi kasdien? Tai pašaukimas, didžiulė misija, kuriai galo nematyti, vis dar vykdomas projektas, kurio įgyvendinti taip ir nepavyks? Apmąstykime savo vaisingumą – šeiminį, socialinį, dvasinį.
3. Šiame pasaulyje kurti „šventą bendrystės erdvę“. Atpažinti Dievo veikimą pasaulyje, kitame žmoguje; Viešpačiui atnešti pasaulį, kitą žmogų. Kaip tai suvokiame? Kaip tai padaryti?
4. Kristaus, nusižeminusio iki tarno ir iki Kančios, meilė-aistra: ar jaučiame, kad esame pakviesti mylėti iki galo? Ką gali mums reikšti ši meilė-aistra?

10. AŠTUNTAS SUSITIKIMAS „KAI VISKAS BAIGTA, VISKAS TIK PRASIDEDA: GYVENTI REMIANTIS SAKRAMENTAIS...“

Laiškas efeziečiams 5, 8: „*Juk kadaise jūs buvote tamsa, o dabar esate **šviesa** Viešpatyje. Tad **elkitės** kaip šviesos vaikai*.“

Nušviesti sakramentų, besimaudydami Dievo šviesoje, esame kviečiami ir jais remdamiesi gyventi. Sakramentai yra durys, vedančios į krikščionišką gyvenimą, per visą jį palydintys, jie maitina mūsų tikėjimą, bet vis dėlto jie nesudaro viso krikščioniško gyvenimo. „*Eikite Kristaus ramybėje*“: trečias Eucharistinis stalas siunčia mus į pasaulį, kaip jau esame pabrėžę per penktąjį susitikimą; kai viskas baigta, viskas tik prasideda...

10.1. Tikėti, švęsti, gyventi

Kai Kristus prieina prie mokinių kelyje į Emausą, Jis toliau eina su jais, išklauso jų sutrikimą. Tada Jis pradeda nuo to, kas jiems pažįstama, nuo Raštų, kuriuos Jis dar kartą su jais perskaito ir susieja su jais; toks priminimas parodo sąsajas tarp to, ką jie žino, ir tarp To, kurį jie pažinojo. Galiausiai Jis savęs neprimesdamas leidžiasi priimamas, ir duonos laužymas viską nušviečia, tai tampa Jo atpažinimo ženklu. Viskas čia galėjo ir baigtis. Bet abu mokiniai iškart iškeliauja skleisti šios naujienos: gyvenimas nebėra toks pats, Kristus yra gyvas, kaip buvo pažadėjęs.

Trys neatskiriamos realybės

Šventasis Raštas, sakramentai, etinis gyvenimas patarnaujant kitiems – šios trys realybės yra susijusios ir įgalina gyventi krikščioniškai. Kiekviena jų yra savo svarbos[13], ir sukeisti jų vietomis negalime.

- *Biblinės ir teologinės žinios* neatleidžia nei nuo Eucharistijos, nei nuo meilės artimui. Pavojus – *pseudoteologas* ar šiek tiek bibliotekos žiurkė, atmintinai mokanti Bibliją ir dogmas, bet pamirštanti gyventi jų laikydamasi.
- *Sekmadienio Mišios* – kyla didelis pavojus, kad tai liks tik pamaldumo praktika, jei nebus maitinama bent trupinėliu Biblijos išmanymo ir teologinių apmąstymų. Pavojus – *davatka,* lankanti Mišias, bet toliau blogai kalbanti apie savo artimą, pradėdama nuo kunigo ir jo pamokslo!
- *Etinis gyvenimas* – moralus elgesys, nukreiptas į veikimą, kasdieniame gyvenime neatleidžia nei nuo įsišaknijimo Dievo žodyje, nei nuo atsigaivinimo Dievo dovana per liturgiją. Pavojus - *šv. Bernardas,* kuris visada patarnaudavo kitiems, bet niekada neturėdavo laiko savo veiksmus paaukoti Dievui.

Būtina pusiausvyra

Šie, žinoma, sukarikatūrinti pavyzdžiai parodo, kad visada yra pavojus atskirti, pervertinti ar atmesti VIENĄ iš krikščioniškos tapatybės elementų. Gerai tikėjimo sveikatai visada būtina išlaikyti šių trijų polių pusiausvyrą.

[13] Žr. Louis-Marie Chauvet, *Les Sacrements,* Parole de Dieu au risque du corps, p. 59–60.

Eime!

Apsistokime ties keliomis sakramentų šventimo pabaigos apeigomis.

Siuntimas

Sutaikinimo sakramentas užbaigiamas siuntimu: „*Eik ramybėje*“, arba „*Viešpats tau atleido, ir tu daryk taip pat.“*

Celebrantas prašo Viešpatį *palaiminti, paguosti, budėti* prie ligonio, ką tik priėmusio Ligonių patepimą. Dievo stiprybė veikia silpnume, kenčiantis jau yra *išgelbėtas* ir *pakeltas,* jis nėra vienas, ir Bažnyčia yra kviečiama būti šalia jo.

Pradžia

Santuokos šventimo palaiminime (žr. tekstą žemiau) vartojami veiksmažodžiai veriasi į ateitį ir parodo, kad sakramento šventimas yra tik pradžia viso gyvenimo, atverto amžinybės matmeniui.

Kad atsiverstume ir keistume pasaulį

Sakramentai neapima tik jų šventimo akimirkos, bet atveria atsivertimo ir pokyčio kelią – savo gyvenimui ir visam pasauliui. Kvietimas būti pasaulyje, jame gyventi, jį sakralizuoti: žodis tampa maistu, kvapsnis atgaivina, užkrečiamas sutaikinimas įsiskverbia į visas gyvenimo sritis.

Išganymas yra ir *šiandien,* tai gyvenimas mylint pagal Trejybės paveikslą ir laukiant pažadėtos anapusybės ir atėjimo, dėl kurio dirbame: „Nes tavo garbė, ir šlovė, ir galybė per amžius, amen.“ Dangus tikrai yra atvertas. Mūsų gyvenimo šiandiena atsiveria naujųjų laikų vilčiai.

10.2. Dievo dėka

Krikščioniško gyvenimo atskaitos taškas yra kviečianti ir atsiduodanti Dievo malonė; pabaigos taškas – dermė ir ramybė Jame. Sakramentinė malonė yra *tobulai dieviškas* nušvietimas, perduodamas per *tobulai žmogiškus Bažnyčios* veiksmus.

Bažnyčios Tėvai apie išganymą kalbėjo kaip apie sudievinimą. Galbūt ten įžengiame kaskart, kai visa tai, kas svarbu Dievui, tampa svarbu ir mums, kai mums pavyksta žvelgti Dievo akimis, klausyti Jo ausimis, jausti Jo širdimi...

Viskas pasėta, viskas turi sudygti. Bet kaip kalbėti apie šią *malonę,* duodamą apsčiai, visada dovanai, kuri nėra magiška? Kaip ji dera su mūsų laisve? Kaip ji duoda vaisių?

Mes esame truputį panašūs į paukštį dideliais sparnais ir mažomis pėdutėmis, panašiai, kaip albatrosas: didingas ir vikrus, kai skrenda, bet drimba ir nerangus, kai vaikšto. Kai esame savo stichijoje, savoje meilės ekosistemoje, esame laimingi ir vikrūs. Bet kai užsidarome savyje, imame skęsti. Dėl pasaulio nuodėmės esame tarsi prie žemės pririšti paukščiai, ir mūsų pastangos mylėti lieka nevaisingos.

Dievas pačiumpa mus netikėtai

Bet Dievas myli mus begaline meile ir siunčia mums palankų vėją, kad būtume išlaisvinti. Tas vėjas dažnai mus išmuša iš vėžių, jis netikėtai atlekia ir mus pačiumpa, mus

sujaudina, pakelia mūsų mintis ir jausmus, ir galiausiai grąžina mus į evangelinės meilės srovę. *Viskas, ką nuveikia Dievo dvelksmas, vyksta mumyse, bet nevyksta be mūsų.*

Kiekvienas krikščionis žino, kad yra sukurtas sklęsti aukštai, idant taptų šventas. Bet vis dėlto jis dažnai įklimpsta. Tad turi atlikti gyvybiškai svarbų pasirinkimą, kad plačiai išskleistų sparnus ir priimtų Dvasios dvelksmą, kuris įgalina jį tikėti, viltis ir mylėti. Kiekvienas turi išskleisti savo sparnus, ir visi turi padėti vienas kitam tai padaryti.

Sakramento vaisingumas nėra magiškas

Taip pat yra su sakramentais. Jei jų vertė nepriklauso nei nuo mūsų, nei nuo tarnautojų, bet tik nuo Dievo, jų vaisingumas priklauso nuo to, kaip mes juos priimame. Veltui gaunamos dovanos priėmimas priklauso nuo priėmėjo atvirumo. *Jie negali duoti vaisių be mūsų atsako į dovaną.* Tegalime priimti veltui, dėkodami, plačiai atsiverdami Dvasios dvelksmui.

Svyruojame tarp pasyvumo poliaus, kur priimame dieviškąją dovaną, duodamą veltui ir nemokamai, ir aktyvumo poliaus – bendradarbiavimo dėl savo išlaisvinimo. Ir kai sutinkame tokioje įtampoje gyventi, esame truputį juokingi paukščiai, kurie sklendžia „kartais labai aukštai, grakščiai, ir visada iš malonės!“[14]

1 Jn 3, 14: „*Mes žinome, jog iš mirties esame persikėlę į gyvenimą, nes mylime brolius. Kas nemyli, tas pasilieka mirties glėbyje.*“ Meilė broliams yra ženklas, kad esame tikrai prisikėlę.

Sakramentai padeda mums traukti į įsimylėjėlių žygį atrandant visiškai Kitą, atskleidžiantį pačiame žmonijos viduryje. Dievas bendrauja su žmonėmis tapdamas mažytis, tarnas, atsisakydamas visokiausių galios pavidalų, kad prisipildytų begalinės Meilės. Jis atsiduoda į žmonių rankas, tapdamas visiškai bejėgis. Jo galybė aplanko mus mūsų silpnume. Suprasdami savo baigtinumą, mes patikime save Jam, Dievui, *atėjusiam dėl nusidėjėlių,* atverčiančiam ir pasitikinčiam.

Kartu pamėginome šiek tiek pakelti begalinio Dievo slėpinio šydą, pagauti Tėvo davimo veltui judesį, nuo pat pradžių skirtą žmogui, idant šis taptų gyvas ir įžengtų į sūnišką santykį.

Su mumis esantis, visada žmogumi besirūpinantis Dievas: visais laikais ir kiekvieną valandą Tėvo meilė per Sūnų ir Dvasioje. Štai čia, be abejo, yra gerosios naujienos, kurią mes skleidžiame, šerdis, Gerosios Naujienos, kuri nušviečia mūsų gyvenimą ir leidžia mums išdrįsti pasisukti į Dievą ir vadinti jį *mūsų Tėvu.*

Tikrai sakramentai mus nušviečia ir mes imame spinduliuoti, ačiū Dievui!

10.3. Pasigilinimui

Santuokos sakramentas. Palaiminimas: „Viešpatie, mūsų Dieve, su gerumu pažvelk į šiuos jaunavedžius ir paskleisk ant jų savo palaiminimus.
Kad jie būtų suvienyti tos pačios meilės ir žengtų į tą patį šventumą.
Kad jie patirtų džiaugsmą dalyvaudami Tavo kuriančioje meilėje ir drauge auklėtų savo vaikus.
Kad jie gyventų teisingume ir meilėje, kad parodytų Tavo šviesą Tavęs ieškantiems. Kad jų šeima patarnautų pasauliui ir atsilieptų į artimo prašymus.
Kad jie būtų sustiprinti gyvenimo aukų ir džiaugsmų, mokėtų liudyti Evangeliją.

[14] Žr. Xavier Thévenot, toliau pateiktas tekstas.

Kad jie ilgai gyventų be nelaimių ir ligų, kad jų abiejų darbas būtų palaimintas.
Kad jie matytų ramiai augančius savo vaikus, kad laiminga šeima būtų jų atrama.
Kad jie galiausiai drauge su tais, kurie anksčiau pasiekė Tavo prieglobstį, atsidurtų ten, kur jų meilė niekada nesibaigs.
N ir N ir visi čia esantys, tegu palaimina jus visagalis Dievas – Tėvas, Sūnus ir Šventoji Dvasia.“

Xavier Thévenot: „Krikščionis pripažįsta, kad jis nesukelia vėjo, leidžiančio jam pakilti pirmajam skrydžiui; čia jis yra visiškai priklausomas nuo Dievo, bet tokia priklausomybė visiškai nereiškia savarankiškumo praradimo, nes krikščionis taip pakilti gali tik pats to panorėjęs, kai ryžtingai apsisprendžia už Dievą.

Kalbant teologine kalba, tai reiškia, kad pirmasis mūsų laisvės polėkis niekada nekyla dėl mūsų valios nuopelnų. Jis ateina iš laisvos Dievo iniciatyvos, ir tokiu būdu, kad niekada neįvyksta be mūsų. „*Malonė yra tokia maloninga*, - sako šv. Pranciškus Salezas, - „*kad mūsų laisvė nepatiria jokio spaudimo. Malonė paverčia ją įsimylėjusia. Ji mus ragina, bet niekada nespaudžia; galime jos judesius atmesti ar juos priimti. Mes ją jaučiame, bet ji niekada neverčia mūsų pritarti be mūsų pačių (...) Malonė niekada nepadaro žmogiškos būtybės visiškai pasyvia*. (...)“

Šią įtampą tarp pasyvumo ir aktyvumo kartais sunku priimti, nes esame tie „juokingi paukščiai“! Bet kai sutinkame taip gyventi, kartais sklendžiame labai aukštai, grakščiai, ir visada iš malonės!“

(*Les ailes et le souffle*, DDB/Cerf, Paris 2000, p. 16–17)

Popiežiaus Pranciškaus tekstas apie santuoką:

Mieli broliai ir seserys, laba diena.

Šiandien katechezių ciklą apie sakramentus baigiame *Santuokos* sakramentu. Šis sakramentas kreipia mus į Dievo sumanymo šerdį – tai Sandoros su Jo tauta, su visais mumis, bendrystės sumanymas. Pradžios knygos, pirmosios Biblijos knygos, pradžioje, baigiant kūrimo pasakojimą rašoma: „*Dievas sukūrė žmogų pagal savo paveikslą, pagal savo paveikslą sukūrė jį; vyrą ir moterį; sukūrė juos... Todėl vyras palieka savo tėvą ir motiną, glaudžiasi prie savo žmonos, ir jie tampa vienu kūnu*.“ (Pr 1, 27; 2, 24) Dievo paveikslas yra susituokusi pora: vyras ir žmona; ne vien tik vyras, ne vien tik žmona. Abu. Tai Dievo paveikslas: meilė, Dievo sandora su mumis yra parodoma per šią sandorą tarp vyro ir moters. Ir tai labai gražu! Esame sukurti, kad mylėtume, kaip Dievo ir Jo meilės atspindys. Ir santuokinėje vienybėje vyras ir žmona šį pašaukimą įgyvendina visiškai bei galutinai pasirinkę bendrą gyvenimą.

1. Kai vyras ir moteris švenčia *Santuokos* sakramentą, Dievas, galima pasakyti, juose *atsispindi*, įspaudžia juose savo savybes ir neišdildomą savo meilę. Santuoka yra Dievo meilės mums paveikslas. Iš tiesų ir Dievas yra bendrystė: trys asmenys – Tėvas, Sūnus ir Šventoji Dvasia – visada ir per amžius gyvena tobuloje vienybėje. Štai koks santuokos slėpinys: Dievas iš dviejų sutuoktinių padaro vieną esybę. Biblija pasitelkia stiprų pasakymą ir sako „vieną kūną“ – tokia intymi santuokoje yra sąjunga tarp vyro ir moters. Būtent čia ir yra santuokos slėpinys“ Dievo meilė, atsispindinti poroje, nusprendusioje gyventi kartu. Dėl šios priežasties vyras palieka savo namus, tėvų namus, ir apsigyvena su savo žmona ir taip stipriai su ja susivienija, kad abu – sako Biblija – tampa vienu kūnu.

Bet jūs, sutuoktiniai, ar jūs suvokiate, kokią didelę dovaną jums įteikė Viešpats? Štai tikroji „vestuvių dovana“ ! Jūsų sąjunga atspindi Švč. Trejybę, ir su Kristaus malone esate gyvas ir įtikimas Dievo bei Jo meilės paveikslas.

2. Šv. Paulius *Laiške efeziečiams* pabrėžia, kad sutuoktiniuose atsispindi didžiulis slėpinys: Kristaus įsteigtas santykis su Bažnyčia, santuokinis santykis (žr. Ef 5, 21–33). Bažnyčia yra Kristaus sutuoktinė. Štai koks tas santykis. Tai reiškia, kad santuoka yra atsakas į ypatingą pašaukimą ir turi būti gyvenama kaip pasišventimas (žr. *Gaudium et spes,* 48; *Familiaris consortio,* 56). Tai pasišventimas: vyras ir moteris yra pašvęsti savo meilei. Iš tiesų sutuoktiniai sakramento galia įtraukiami į tikrą misiją. Jie turi per paprastus ir eilinius dalykus padaryti regimą meilę, kuria Kristus myli savo Bažnyčią, toliau per ištikimybę ir tarnystę atiduodamas savo gyvenimą už ją.

3. Šis sumanymas, gimęs iš paties Santuokos sakramento, tikrai yra nuostabus! Ir jis įgyvendinamas paprastoje, kartu ir trapioje žmogaus padėtyje! Gerai žinome, kad sutuoktinių gyvenime pasitaiko šitiek sunkumų ir išmėginimų... Svarbu išlaikyti šio ryšio su Dievu liepsną, tai santuokinės vienybės pamatas. Ir tikrasis ryšys visada yra su Viešpačiu. Kai šeima meldžiasi, tas ryšys tvirtas. Kai vyras meldžiasi už žmoną, o žmona už vyrą, šis ryšys stiprėja; vienas meldžiasi už kitą. Tikrai santuokiniame gyvenime yra daug sunkumų, tikrai daug; tai nėra darbo, tai pinigų, tai problemos dėl vaikų. Šitiek sunkumų. Ir dažnai vyras su žmona tampa kiek nervingi ir ima ginčytis. Jie ginčijasi, ir taip jau yra, santuokoje nuolat ginčijamasi, ir kartais nutinka net taip, kad ima skraidyti lėkštės. Bet tai neturėtų mūsų liūdinti, nes tokia yra žmogaus prigimtis. O paslaptis ta, kad meilė yra stipresnė nei ta ginčo akimirka, tad aš visada patariu sutuoktiniams: kai ginčijatės, neleiskite dienai baigtis nesusitaikę. Niekada! Ir susitaikymui nebūtina skambinti į Jungtines Tautas, kad jie atvažiuotų ir jus sutaikytų. Pakanka mažo veiksmo, glamonės ir čiau! Iki rytojaus! O rytoj pradedame iš naujo. Toks gyvenimas, taip eiti į priekį, turint drąsos ir noro gyventi kartu. Ir tai didinga, tai gražu! Santuokinis gyvenimas yra labai gražus ir turime nuolat jį prižiūrėti, prižiūrėti savo vaikus.

Kartais čia pasakau dalyką, kuris labai padeda santuokiniame gyvenime. Trys žodžiai, kuriuos turime nuolat tarti, trys žodžiai, kurie turi nuolat skambėti namuose: ar galiu? ačiū! Atleisk. Tai trys stebuklingi žodžiai. Ar galiu? Kad nebūtume įsiveržėliai į sutuoktinio gyvenimą. Ar galiu? Ką tu apie tai manai? Ar galiu, leisk man. Ačiū: dėkoti savo sutuoktiniui; ačiū, už tai, ką dėl manęs darai, ačiū už tą ar aną. Dėkoti yra gražu! Ir kadangi visi klystame, yra dar vienas žodis, kurį kiek sunku ištarti, bet ištarti reikia: atleisk. Ar galiu? Ačiū ir atleisk. Su šiais trimis žodžiais, su sutuoktinių malda vienam už kitą, visada susitaikant iki dienai baigiantis, santuoka tęsis. Malda, trys stebuklingi žodžiai ir visada susitaikyti! Telaimina jus Viešpats ir melskitės už mane.

(Popiežius Pranciškus. Roma, 2014 m. balandžio 3)

10.4. Malda

„Būkite Dievo sekėjai, kaip jo mylimi vaikai, ir gyvenkite meile, nes ir Kristus pamilo jus ir atidavė už mus save kaip atnašą ir kvapią auką Dievui. (...)

Juk kadaise jūs buvote tamsa, o dabar esate šviesa Viešpatyje. Tad elkitės kaip šviesos vaikai. O šviesos vaisiai reiškiasi visokeriopu gerumu, teisumu ir tiesa. Ištirkite, kas patinka Viešpačiui, ir neprisidėkite prie nevaisingų tamsos darbų, o verčiau pasmerkite juos. (...)

Todėl rūpestingai žiūrėkite, kaip jūs elgiatės: kad nebūtumėte tarytum neišmanėliai, bet kaip išmintingi, gerai naudojantys laiką, nes dienos yra piktos. Nebūkite tad neprotingi, bet supraskite, kokia yra Viešpaties valia. Ir nepasigerkite vynu, kuriame slypi pasileidimas, bet būkite pilni Dvasios. Kalbėkitės psalmių, himnų bei dvasinių giesmių žodžiais, giedokite ir

šlovinkite savo širdyse Viešpatį, visuomet ir už viską dėkodami Dievui Tėvui mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus vardu.“

(Ef 5, 1–2; 8–11; 15–20)

10.5. Klausimai Pareigai prisėsti

1. Ar galiu su tavimi, mano sutuoktiniu (-e), dar kartą peržvelgti sakramentų man suteiktas malones? Mums suteiktas malones?
2. Ar matome, kaip Viešpats mus vienija per sakramentus?

10.6. Gairės komandos pasidalijimui

1. „*Krikščioniško gyvenimo atskaitos taškas yra kviečianti ir atsiduodanti Dievo malonė; pabaigos taškas – dermė ir ramybė Jame*.“ Ką mums reiškia Dievo malonė?
2. Bažnyčios Tėvai kalba apie išganymą kaip apie sudievinimą (Dievo gyvenimas, gaunamas dovanai), o Pradžios knygoje skaitome, kaip gyvatė šnypščia: „Jūs būsite kaip Dievas.“ (Pr 3, 5) (Dievo gyvenimas, niekada nepaimamas jėga): paaiškinimai, apmąstymai.
3. „Tikėti, švęsti, gyventi“: kokią vietą mūsų gyvenimą užima kiekvienas šių dalykų, kurie visi kartu padeda gyventi krikščioniškai?
4. Kaip mes priimame sakramentus. Kaip jie keičia mūsų kasdienį gyvenimą?